

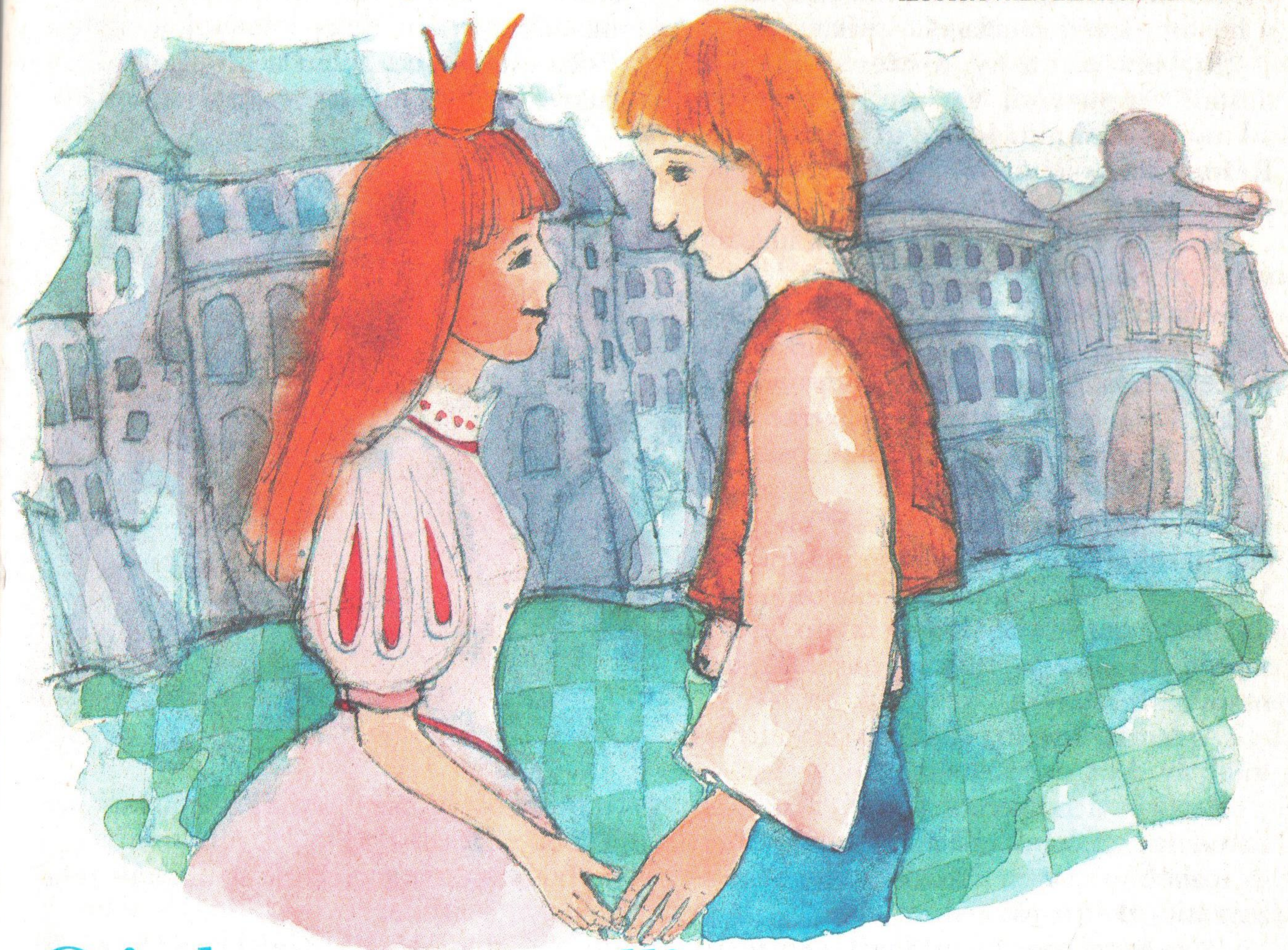
Slniečko 5

Ročník 44

Január 1990

4 Kčs

ILUSTROVALA ZLATICA HLAVÁČOVÁ

O jednom spravodlivom

SLOVENSKÁ ROZPRÁVKA

Žili raz chudobní rodičia, ktorí nemali nič iné, len jediného syna. A že to bol syn rúči, príchyný k otcovi aj materi, málokedy si zareptali na svoj biedny život. Lenže jedného dňa prevesí si syn cez plece kapsu a vraví:

„Dobre sa tu majte, ja idem do sveta skúsiť šťastie.“

Rodičia začali syna prehovárať, pripomínať mu také i onaké nebezpečia, lenže mládenec len hodil rukou:

„Čoho sa báť, keď som spravodlivý?“ Rozlúčil sa s nimi a pobral sa, kadiaľ ho oči viedli.

Ako tak šiel, krpce dral, iba keď zazrie v hustom kroví skučiaceho psíka.

„Ej, bratku, a ty akože si sa tam dostal?“ prihovoril sa mu a chce ho z krovia vytiahnuť. Lenže to je samý trň. Reže, trhá, pichá, nuž si to mládenec rozmyslí:

„Rád by som ti, braček, pomohol, ale vidíš, nejde to.“

Psíča na to nič, len v očiach má taký žiaľ, že mládenecovi od ľútosti až srdce zovrelo. No premohol sa, odvrátil od psíka tvár a podho preč. Lež darmo chce zabudnúť na nešťastného tvora, psík mu nie a nie zísť z mysle.

„A či takto koná spravodlivý?“ pomyslel si mládenec a vychytí sa spiatky. Vtedy už nehľadá napravo-naľavo, nedbá na ostne, na trne. Vrhne sa do krovia a prediera sa cezeň dovtedy, kým psíkovi nespomôže.

„A teraz, bratku, choď si svojou cestou.“

Ale psík neodbieha. Najprv iba hľadá za odchádzajúcim mládencom, a potom sa rozbehne za ním. Mládenec ho chce aj zavrátiť, ale rozmyslí si to:

„A čože by som ho oddúral, keď nemá nikoho.“

Psík akoby rozumel, čo si mládenec pomyslel. Vyskočil naňho, oblizol mu tvár, ruky, a už sa od neho ani nehne.

Idú teda dvaja cestou-necestou, až jedného dňa mládenec zazrie v poli veľký oheň. Už-už ho chce obísť, keď v ňom zbadá na smrť vystrašené psíča.

„Ej, bratku, a ty akože si sa tam dostal?“ zaúpel a chce pomôcť nešťastnému zvieraťu. Aj priskočí k ohňu, no hneď aj odskočí od šlahajúcich plameňov.

„Rád by som ti pomohol, braček,“ vraví, „ale vidíš, nejde to.“

Potom sa odvráti a berie sa preč. Márne sa mu psíča, ktoré vytiahol z trnia, stavia do cesty, vábi ho naspäť k ohňu, mládenec si len ďalej ide svojou cestou. Psíča ešte chvíľu pobieha pri ohni, akoby čakalo, že si to mládenec rozmyslí, no keď

ten nepostojí, neobráti sa, smutne zvesí hlavu a ide za ním.

Lež nešťastný psík nie a nie zísť mládenecovi z mysle.

„A či takto koná spravodlivý?“ zahanbí sa a ozlomkrky beží späť. Vrhne sa do plameňov, schytí psíka a vynesie ho von z ohňa.

„A teraz, bratku, choď si po svojom.“ No psíča ani krok.

„Počuj, braček, a či nevidíš, že už mám jedného kumpána?“ vraví mu a odháňa ho od seba.

Psík aj odbehne, no iba na kúsok, a odtiaľ smutno hľadá za odchádzajúcim mládencom.

„A veď keď mám jedno psíča,“ vraví si mládenec, „môžem mať aj dve.“

Vtom je už psík pri ňom. Vyskakuje naňho, oblizuje ho, dobreže ho od samej radosti nezvalí na zem.

Idú teda traja cestou-necestou, až zrazu mládenec zazrie rozvodnenú riekku a v nej topiaceho sa psíka.

„Ej, bratku, a ty akože si sa tam

dostal?“ volá mládenec a hneď sa chce vrhnúť do rieky. Lenže voda sa vzduje, zahučí, že sa mládenec roztrasie od strachu ako osika vo vetre. Ba aj sa rozbehne preč, hoci obaja psíci sa mu stavajú do cesty, raz jeden, raz druhý ho kmása za halenu.

„A či takto koná spravodlivý?“ vraví si mládenec po chvíli a hneď aj beží k rozvodnenej rieke. Tam už neváha, neuvažuje, hodí sa do rozbúrených vln a vytiahne psíka na breh.

„Teraz, bratku, choď si kadeľahšie!“

Lež psíča stojí, nehýbe sa. Nuž pohne sa mládenec a psík tiež.

„A veď keď mám dvoch psov, môžem mať aj tretieho.“

Obzrie sa, aby zavolať psíka k sebe, ale ten je už pri ňom, od samého šťastia div sa nepominie.

Nuž idú štyria cestou-necestou, až prídu do jedného mesta, v ktorom nepočujú vtáčika-letáčika, nielo ľudský hlas.

„Ej, ľudkovia,“ pýta sa mládenec tých, čo stretol, „a čože je u vás ako v hrobe?“

„Bodaj by nebolo,“ zahorekujú ľudia, „keď nám drak kántri jednu dievku po druhej. Ba dnes dostal chuť na kráľovskú dcéru.“

Vtom už aj hrmoce koč s uplakanou princeznou. Len čo mládenec pozrel na ňu, hneď mu bolo dajako teplo pri srdci. Dlho preto nerozmýšľa, stane si pred koč a vraví:

„A či sa tu, princka, nenájde nik, kto by vás ochránil?“

„Veru nie,“ zažalostí princezná. „A keď sa taký aj našiel, už je s ním amen.“

„Keď je tak, urobím to ja.“

Ľúto bolo princeznej pekného šuhaja. Začala ho prehovárať, aby zostal, kde je. Darmo ho však posielala preč, márne prosila, aby sa nerútil do záhuby. Keď sa koč pohol, mládenec sa naň ulepil a zoskočil z neho až vtedy, keď zastali pred dračou dierou. Ej, ale vtedy sa už nekasal ako pred chvíľou. Len čo drak vyliezol spod zeme, rozďavil svojich dvanásť papúl a šlahol z nich plameňom, pochytil ho taký strach, že temer zamrel od hrôzy. No premohol sa, schytil valašku a podho ťať do netvora. Lenže drak rozťahol pazúry a už drží mládenca, drví ho, hrdúsi. Zle by sa to bolo s chudákom skončilo, keby sa jeho traja psíci nevrhli na obludu.

„Chúdence moje,“ lúči sa mládenec so psíkmi.

Ale kdeže chúdence! Psíky dorážajú na draka ako rozzúrené levy, že ten musí pustiť mládenca, aby sa obrátil. Lež márne sa vzopál, zaručal, daromne vrhal plamenné jazyky, psíci ho kmášu, trhajú, že o chvíľu sú z neho iba franforce.

Mládenec si pretrie oči, akoby neveril tomu, čo videl, no vtom sa mu už princezná vrhá okolo krku a ďakuje mu za život.

„Či ty vieš, čo môj otec sľúbil tomu, kto ma zachráni?“

„A veru neviem,“ utiera si mládenec ruku, čo mu drak skrvavil.

„Pol kráľovstva a mňa za ženu,“ vraví princezná a obväzuje mládenecovi ruku do hodvábnej šatôčky. Pritom mu tak milo hľadí do očí, že sa mu až zem krúti pod nohami.

„Keď je tak,“ usmeje sa mládenec na princeznú, „idem si vybrať, čo mi patrí.“

Vtom podíde k nemu kočiš, čo sa dosiaľ ustráchané krčil obďaleč, a vynukuje ho vínom zo svojej čutory:

„Osviež sa, braček, isto si vysmädol v tej dračej pálave.“

Mládenec sa načiahne za čutorou, keď tu psíci vyskočia, zabrešú a začnú mu ju vyrážať z ruky.

„Čože sa vám robí?“ čuduje sa mládenec a chce psíky utíšiť.

Ale tie len brešú, doskakujú. Nebyť kočiša, čo vzal na ne bič, ani by sa mládenec nenapil.

„Ej, ale je mocné to víno,“ vraví, keď vracia kočišovi čturu, „nejako sa mi podlomili nohy.“

Ledva to dopovedal, už je na zemi.

„Kočíš, pomáhaj!“ vykrikla princezná a snaží sa postaviť mládenca na nohy.

„Tomu už niet pomoci,“ zaškeril sa kočiš. Potom schytil princeznú, vsotil ju do koča, zapraskal bičom a hybaj cvalom do mesta.

A zatiaľ čo zlosyn uháňal na kráľovský dvor, traja psíci mykajú mládenca za ruky, za nohy, ale ten nevstáva, nehýbe sa. Nemé tvory vytušili, čo sa stalo s ich gazdom, a začali srdcervúco plakať, zavýjať.

Tri dni a tri noci takto nariekali, potom si políhali k mládenecovi. Jeden k hlave, druhý k hrudi, tretí k nohám. Ležali tak pri ňom dlho-predlho, ohrievali ho vlastným dychom, až jedného dňa sa pomrvil, roztvoril oči a hovorí:

„Ej, princka, či sa mi len dobre spalo!“

Lež darmo vyzerá princeznú. Okrem verných psíkov niet nablízku živej duše.

„Nebude to s kostolným riadom,“ vraví si mládenec a berie sa aj so psíkmi naspäť do kráľovského mesta. Lenže ak dosiaľ iba začudovane krútil hlavou, v meste sa od prekvapenia nevie spamätať. Kde len pozrie, všetko je obité červeným súknom a husliari tak vyhrávajú, že im ide struny potrať.

„Ej, ľudkovia,“ prihovoriť sa mládenec veseliacim sa ľuďom, „a čože sa tu robí? Veď ešte včera tu bolo ako v kostole.“

„Že včera,“ zasmiali sa ľudia. „Už rok ubehol odvtedy, čo sa naša princezná vrátila od dračej diery. Nuž odvtedy sa veselíme a budeme sa ešte sedem dní, lebo ten, čo skántril draka, si ju berie za ženu.“

„A ktože to bol?“ spytuje sa mládenec.

„Kočíš,“ odpovedajú ľudia.

Mládenec sa začudoval, no nepovedal nič, iba čo v duchu zažialil: „Bol som spravodlivý, a načo? Posledný oplán ma pohanil.“ A už sa aj bral z kráľovského mesta preč. Vtom mu zišlo na um, že to

so spravodlivosťou nemusí byť až také zlé, ako si on myslí. Odviazal si teda z ruky šatôčku a dal ju psíkom, aby ju odniesli princeznej.

Psíci sa rozbehli na kráľovský zámok a začali behať po chodbách, po komnatách. Lenže sluhovia ich zovšadiaľ vyhánali, a najviac ten kočiš, čo si mal brať princeznú za ženu. Darmo ich šlahali bičom, zapierali pred nimi dvere, psíci princeznú našli a položili pred ňu šatôčku.

„Vari váš gazda žije?“ vykrikla prin-

cezná. A keď psíci veselo zaskučali, nevydržala v zámočkej komnate a pod rovno v svadobných šatách za mládencom.

„Otec môj,“ vraví potom kráľovi na zámku, „toto je môj pravý záchranca.“

A hneď mu vyjavuje, ako kočiš otrávil mládenca a ju chcel pripraviť o život. Len keď odprisahala, že bude nemá ako ryba, doviezol ju naspäť na zámok.

Hľadali podlého sluhu, ale po tom akoby zľahla zem. Nuž obliekli mládenca do svadobných šiat. Keď ho už chceli odvieť s princeznou k oltáru, zrazu jeden zo psíkov prehovorí ľudským hlasom:

„Dosiaľ si vždy konal spravodlivo, mládenec. Urob tak aj teraz. Vezmi meč a odtni nám hlavy.“

Mládenec dobreže z nôh nespadol, a keď sa ako-tak spamätal, vraví:

„Akáže by to bola spravodlivosť, keby som sa vám odmenil za dobré zlým?“

Ale psík len prosí a po ňom aj druhý, tretí. Mládenec krúti hlavou, ba sa aj zaveruje, že on veru niečo také neurobí, aj keby mal hneď dušu vypustiť. No ako to vraví, pozrie psíkom do očí a zazrie v nich taký žiaľ, že im viac nemôže odporovať. Schytí meč, zatvorí oči a švihne.

Ej, ale či sa potom čudoval, keď otvoril oči. Po psíkoch ani chýru, ani slychu, no zato pred ním a pred svadobným sprievodom stoja traja utešení kráľovskí bratia.

„Ďakujeme ti, mládenec,“ hovoria kráľoviči, „že si nás zbavil kliatby. Nebyť teba, naveky by sme trpeli za to, že sme sa nevedeli znášať, ako sa patrí na bratov. Ruvali sme sa medzi sebou ako psi, nuž sme sa na nich premenili.“

Keď to dopovedal, zvony na kráľovskej veži sa rozkolembali a začala sa svadba, aká dosiaľ nebola, a nebodaj už ani nebude.

Slovenská ľudová rozprávka
v podaní ONDREJA SLIACKEHO

Išlo nemehlo

ŠTEFAN MORAVČÍK

Išlo nemehlo do Hlohovca,
čo sa dalo, pomotalo,
cestou doplietlo,
až sa dovlieklo
ako tá stratená ovca
do Nemehlohovca.

Bolo to peklo!
Nemehlohovčania
ho nemehlohovsky vítali —
zobrali palicu, nemehlo vyhnali.

„Utekaj, nemehlo, do Hlože,
tam sa ti horšie stať nemôže!“

Išlo nemehlo do Hlože,
čo sa dalo, pomotalo,
cestou poplietlo,
dajsamibože,
až sa dovlieklo
do Nemehlože.

Nastalo peklo!
Nemehložania ho
nemehložiansky vítali —
zobrali palicu,
nemehlo vyhnali.

Chytráci, či mi poviete,
kam sa má podieť nemehlo,
poleno, drevo na svete?

JOZEF PAVLOVIČ / Pavúz

Dnes už každý nevie, čo je to pavúz. No kedysi, keď sa zväžalo na rebrinákoch pokosené obilie, ďatelina alebo seno, žiadna fúra by sa bez neho nezaobišla. Pavúz dobre poznali všade, aj v myjavskom kraji, kde dodnes stojí kráľovský hrad Branč.

Hrad mal malebné okolie, preto kráľ dával prednosť Branču pred ostatnými hradmi.

Raz, keď ešte tento kraj dobre nepoznal, zablúdil. Nedošiel na Branč, ale do Prietrže.

Naďabil na dvoch mládencoch, ktorí nakladali seno. Jeden bol na rebrináku, druhý dolu.

„Dobrý deň, mládenci,“ pozdravil ich.

„Dobrý...“ odpovie za oboch ten dolu. „Čože vás sem, páňko, prinieslo?“ opýta sa neznámeho.

„Zatúlal som sa a potrebujem pomoc. Neodprevadil by ma jeden z vás na cestu, ktorá vedie na kráľovský hrad Branč?“

„Uhádli ste, neodprevadil. Veď vidíte, počasie je neisté. Máme strach, aby nám seno nenamoklo. Ale vy sa nič nebojte, cestu vám ukážeme,“ povedal a ľavou

rukou chytil za tenší koniec dlhočizný pavúz, akoby to bol len obyčajný prútik. Ukázal ním pred seba a pokračoval: „Pôjdete podľa tohto pavúza a ďalej stále rovno až po kraj lesa a potom stále proti prúdu Myjavy, až kým nevidíte hrad. Ako vidíte, je to ľahké ako tento pavúz.“

„A ty že sa ako voláš?“ opýtal sa neznámy.

„Jasenák,“ odvetil mládenec.

Kráľovi mocný mládenec učaril. Celou cestou ho mal pred očami. Dosť ho stojí vojsko na hrade, takýto junák by aj sám Branč ubránil. Keby sa začal oháňať pavúzom, kosil by nepriateľa ako trávu.

Na druhý deň si dal mládenca zavolať. Tomu div oči nevypadli z jamiek, keď spoznal, že sa včera zhováral s jeho kráľovskou výsostou. Nebolo proti jeho vôli, keď mu kráľ oznámil, že by ho rád prijal do vojenskej služby.

A tak dal kráľ vyučiť Jasenáka z Prietrže za vojaka a daroval mu zemianstvo. Už nikdy nekosil trávu, iba zožíval vojenskú slávu.

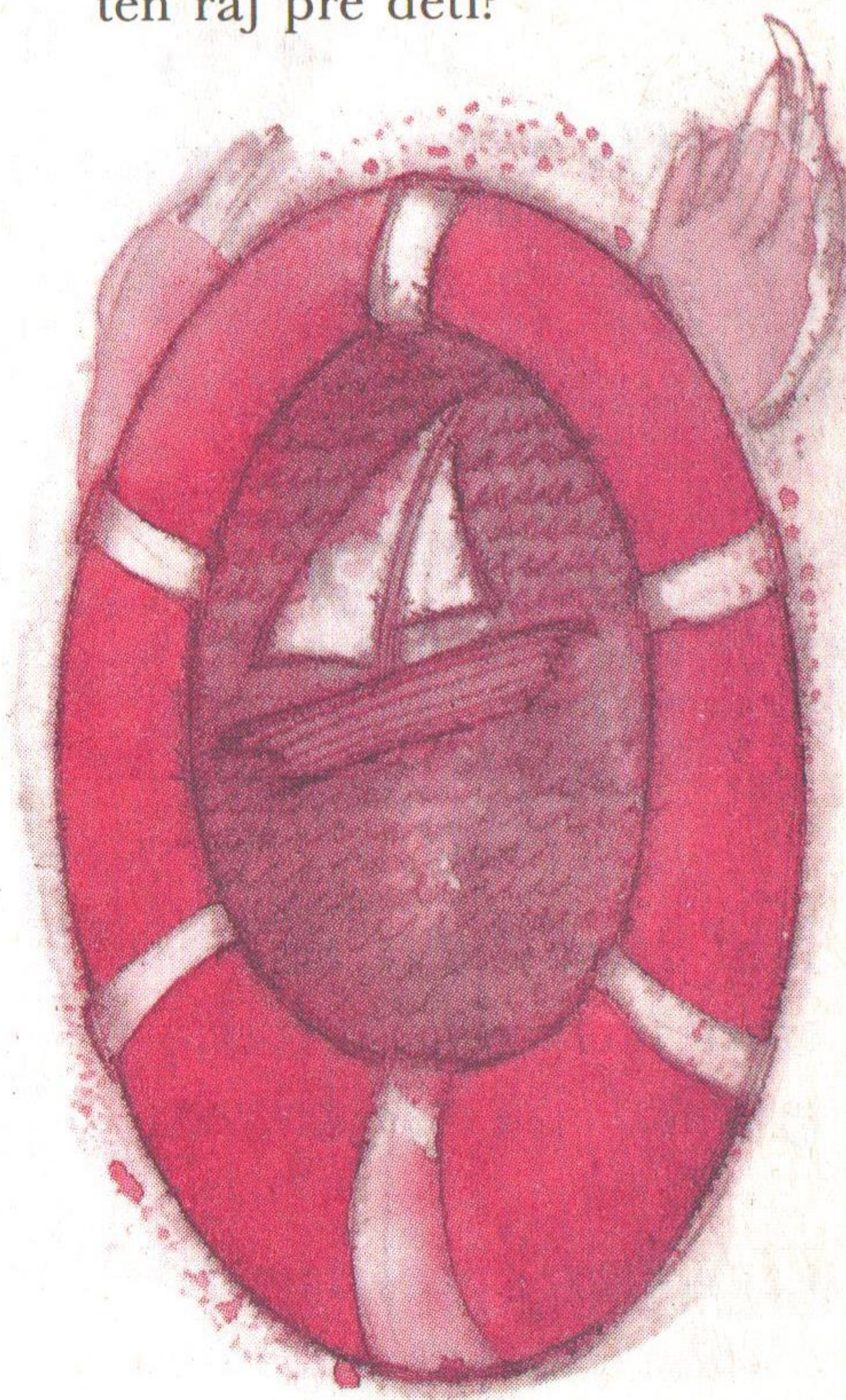
Štrkopieseň

ŠTEFAN MORAVČÍK

Hrkútala hrdulienka:
— Hrkú, hrkú, hrkú,
na tom našom štrkovisku,
na tom našom štrku
stále čosi štrká,
štrngoce a hrká,
kíka,
frka,
škvírka,
ako cvrček cvrká!

Keď narástol zobák štrku,
môžu mu aj brká!

A čo keď nám uletí
celé naše štrkovisko,
štrkotavé kúpalisko,
ten raj pre deti?

Krútil chvostom tento pes

CHRISTIAN
MORGENSTERN

STRAŠIAK

Havrany kričia: „Krá, krá, krá —
aká tu stojí potvora?
Krásavec, ktorý spravil krach —
nemáme z neho vôbec strach!

My presne zistili sme už —
že nie si žena ani muž
a nevieš spraviť ani krok —
musíš tu stáť aj za búrok!

Ved' ty si len kus palice,
strčený do nohavice!
Krá, krá, krá!“

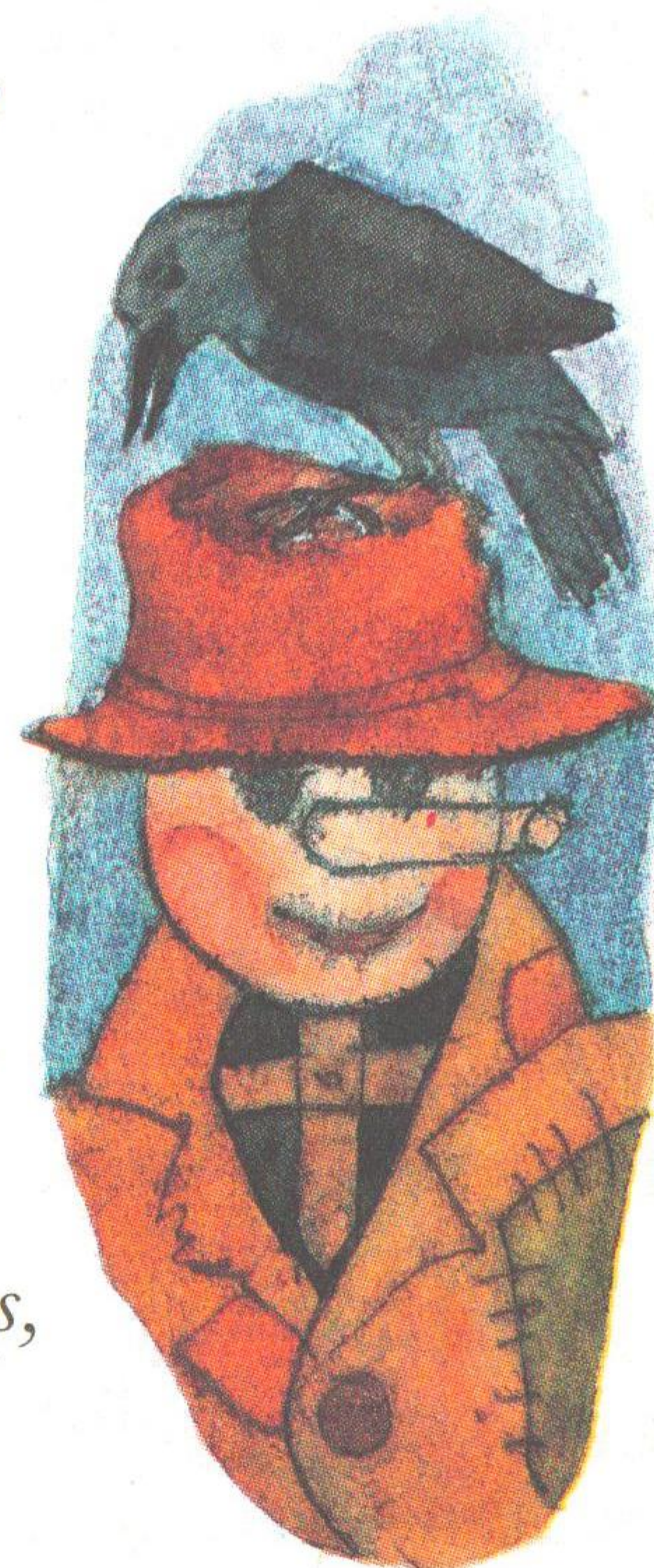
ZAHRAJ

Hľad na Zahraja! Na psíka!
Kravatu dostal od strýka —
červenožltý hodváb!

Zvolala teta: „Kravata
si pýta zvonček zo zlata —
tým zväčší sa jej pôvab!“

Keď starý kupec na rínku
videl tú módnu novinku,
vykrikol: „To je koniec!

Vždy krútil chvostom tento pes,
a vôbec nekrúti ním dnes.
Tak zmenil ho ten zvonec!“

TRI VRABCE

V lieštine tri vrabce sedia —
sedia tesne vedľa seba.

Fero vľavo, Juro vpravo
a uprostred vrabec Vavro.

Na šesť zatvorených očiek
padá z neba tisíc vločiek.

Tesnejšie sa stisnú ešte —
Vavrovi je najteplejšie.

Tri srdiečka dnu v nich bijú.
Ak nezmrzli, ešte žijú.

O VZDELANOM SLONOVI

Poznáš tohto obrovského slona?
Neviem presne, či je on, či ona.
Zato však si presne pamätám,
že sa stále kníše sem a tam.

To preto sa ustavične kníše,
že do piesku pozdravy ti píše.
Píše ti ich nohami — aj z fotky
vidíš, aké veľké robí bodky!

Píše preto, lebo vzdialený je.
Píše preto, lebo vzdelaný je.
Vzdelaný slon — a nie dáka ťava.
Píše, že ti želá mnoho zdravia.

USPÁVANKA

Dieťaťko! Očká pod viečka!
Bola raz jedna ovečka.

Ostrihali ju naholo —
teplo jej veru nebolo.

Šiel okolo nej milý pán —
obliekol jej svoj dolomán.

Hneď ovečka sa zohrialala —
do mesta sa v ňom pobrala.

Dieťaťko! Očká pod viečka!
Bola raz jedna ovečka.

POLOVNÍK

Cez sosnovú horu ide chlap —
našlapuje ticho, šlapi-šlap.
No vetriček ukradne mu pach
a s tým pachom lieta v húštinách.
Zanesie ho rovno ako zvesť,
do ňufákov zajačích — a, ach,
už zajace bežia ostošesť!

Prel. LUBOMÍR FELDEK
v jazykovej spolupráci
s Magdou Rozkošnou

SNEHULIAK

najväčší na svete

JÁN ULIČIANSKY

BOL raz jeden Snehový kráľ. Patrila mu Snehová zem. Žili v nej len snehuliaci a snehomilní zimní vtáci. Snehová zem ležala na severe sveta. Rok tam trval celú zimu. Tá zem bola bohatá na sneh a Snehový kráľ bol najväčším snehuliakom na svete. Na hlave mal hrniec zo zlata a namiesto nosa — zlatú mrkvu. Snehový kráľ bol večne mrzutý, stále mal ľadovú náladu. Nemal rád svoje krásne zimné záhrady, neradoval sa z veselých zimných radovánok. Uľavilo sa mu iba vtedy, keď ho navštívil generál Guľa. V chladných snehových sieňach snovali spolu tajné plány.

Občas generál Guľa usporadúval pre Snehového kráľa slávnostnú guľovačku a prehliadku vojakov snehuliakov. Snehuliaci pochodovali po snehovom nádvorí a generál Guľa im velil:

„Mráz-dva! Mráz-dva! Mráz-dva!“

Snehové vojsko malo na hlavách medené kotlíky ako prilby a bolo vyzbrojené cencúľovými bodákmi.

„Mráz-dva! Mráz-dva! Mráz-dva!“

Snehový kráľ stál na balkóne z ľadu a pozoroval tú snehovú parádu. Pod zlatým

hrncom mal jedinú myšlienku: Som neporaziteľný!

Jedného dňa generál Guľa pribehol k Snehovému kráľovi a vyrazil zo seba:

„Zrada! Blíži sa k nám teplý front!“

Snehový kráľ si vzdychol: „Juch!“

„Áno, je to južný vietor. Na hraniciach rozohnal hradbu našich snežných mrakov.“

„Ako? Ony sa mu vzdali?“

„Ušli s plačom z bojiska.“

„Teda dážd?!“

„Aké mám vydať rozkazy?“ opýtal sa generál Guľa.

„Hlupák! Predsa guľovať slnko!“

„Rozkaz!“ zakričal generál a už sa jeho mráz-dva, mráz-dva ozývalo po Snehovej zemi.

Vojaci snehuliaci poklusom došli k hraniciam a tam začali vyhadzovať snehové gule do vzduchu. Tie razom padali na zem a snehuliakom navreli riadne hrče. Slnko sa medzi tým znovu skrylo za mraky.

„Zlaklo sa nás!“ tešil sa najväčší snehuliak na svete. Mráz zas vládol v Snehovej zemi. Ale Snehový kráľ si v ňom nehovel ako

voľakedy. Príhoda s južným vetrom mu nedala spať.

„Za ten teplý vánok musí prísť odveta! Juh sveta premením na sever!“ zaveril sa sám sebe.

Na druhý deň dal generálovi rozkaz, aby zhromaždil všetkých vojakov. Keď vojaci prišli, pyšný kráľ im oznámil:

„Vojaci snehuliaci! Nebudeme čakať, kým niekomu napadne, aby nás nenápadne napadol. Preto vyhlasujem svetu prvú snehovú vojnu! Jednoducho zguľujeme celý svet, a to hneď!“

Generál Guľa zakričal:

„Hurá! Hurá! Hurá!“

A vojaci snehuliaci opakovali za ním:

„Hurá! Hurá! Hurá! Nech žije sneh! Nech žije sneh! Nech žije sneh!“

Snehová zem začala zbrojiť. Všetok sneh išiel na vojnové účely. Snehuliaci deň a noc vyrábali snehové gule. Ukladali ich na veľké sane do úhľadných pyramíd. Snehu ubúdalo, ale generál Guľa sa nazdával, že snehových gúľ majú stále málo. Nakoniec zahlásil Snehovému kráľovi:

„Sme hotoví!“

„Do guľovačky!“ zvolal kráľ a zástupy snehuliakov sa pohli. Na čele vojska išiel Snehový kráľ a po jeho boku generál Guľa. Vojaci snehuliaci ťahali za sebou sane plné snehových gúľ. Ani jeden snehuliak nemohol zostať doma. Nad Snehovou zemou krúžili snehomilní zimní vtáci a vojaci snehuliaci ťiahli na juh.

„Neulievajte sa!“ popoháňal ich generál Guľa, hoci sám sa ledva guľal.

Keď sa snehuliaci prebrodili cez snehové záveje až k hraniciam snehu, uvideli pred sebou široké zelené pláne. Generál Guľa zareval:

„Na ne! Pozor! Pál!“

A snehuliaci začali hádzať na nepriateľské územie snehové gule. Bolo ich toľko, že pokryli celú zem. Po snehových guľiach sa vojsko presúvalo ďalej.

Keď vojaci snehuliaci došli k miestu, kde sa gule začínali topiť, generál zas zavelil:

„Mráz-dva! Mráz-dva! Pozor! Pál!“

Gule prikrývali ďalšie územie. Bolo to ako husté sneženie. Tak Snehový kráľ postupoval na juh.

Sneh sa však topil stále rýchlejšie. Generál Guľa sa náramne potil. Tíško sa stiahol do zadných radov. Vojaci snehuliaci dostávali horúčku. Lialo sa z nich a nechceli ísť ďalej. Slnčná guľa ich páčila čoraz viac. Snehoví vojaci sa roztápali.

Snehového kráľa však vojnový zápal neopúšťal. Tešil sa z každej byľky trávy, ktorú jeho mráz spálil. Nakoniec, po mnohých útrapách, vychudnutý, zmoknutý dobyl jedno južné mesto. Sám. Bez vojakov.

„A toto je čo?“ čudovali sa tamojšie deti. V ich meste snehuliak ešte nikdy nestál.

„To je snehuliak, taký panák zo snehu,“ poučil ich jeden bielovlasý starček. „Práve hlásili v správach, že na naše južné oblasti znenazdajky napadal sneh.“

„Nie napadal, ale napadol! Na-pa-dol som vás!“ zúrili Snehový kráľ.

„Taká nečakaná zmena počasia sa vyskytne iba raz za sto rokov!“ pokračoval ten storočný starček. „Sneh vraj narobil veľké škody. Táto udalosť bude iste zapísaná do svetovej knihy rekordov!“

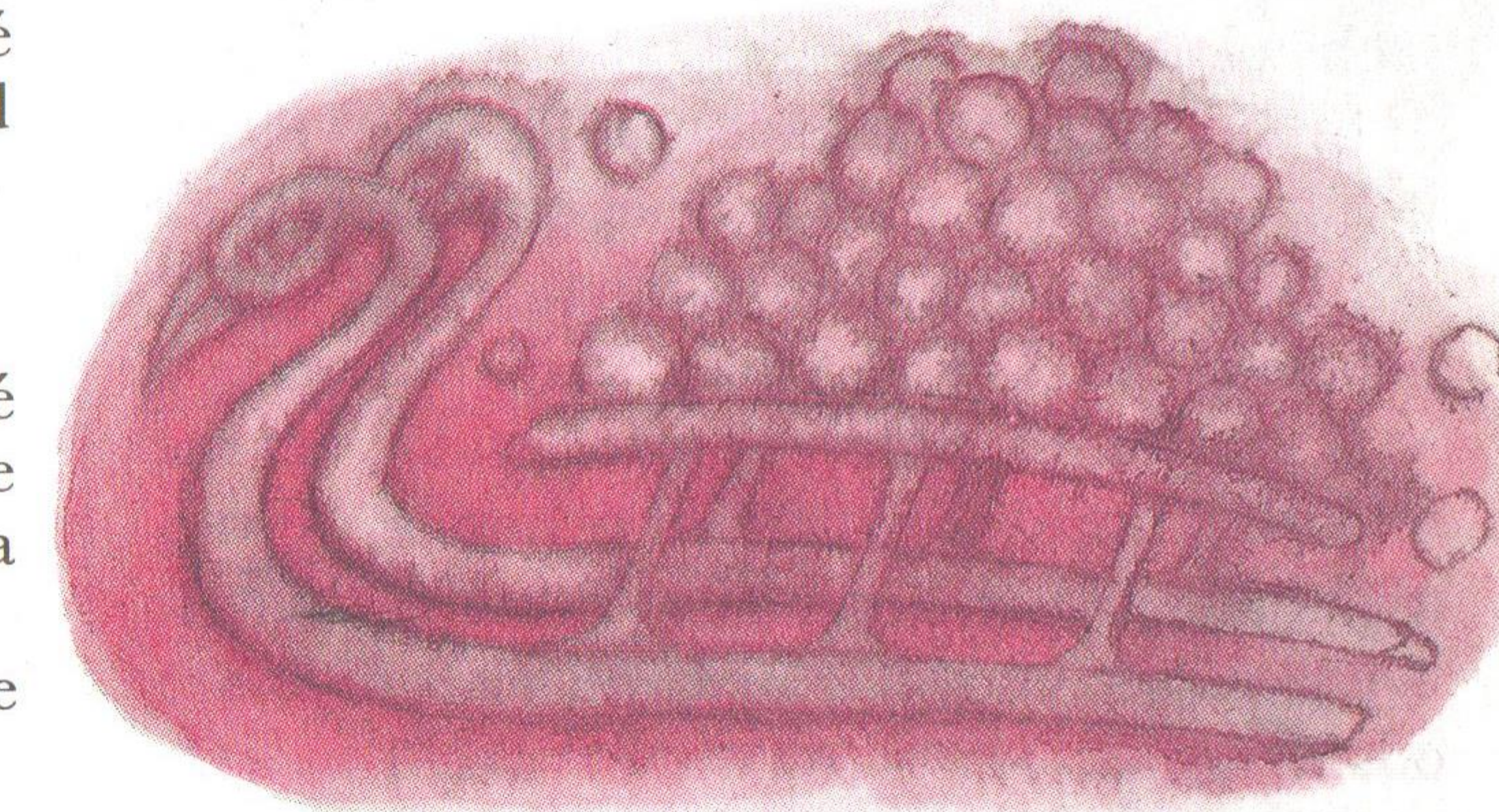
Snehový kráľ sa škodoradostne smial:

„Zničil som vás, zničil!“

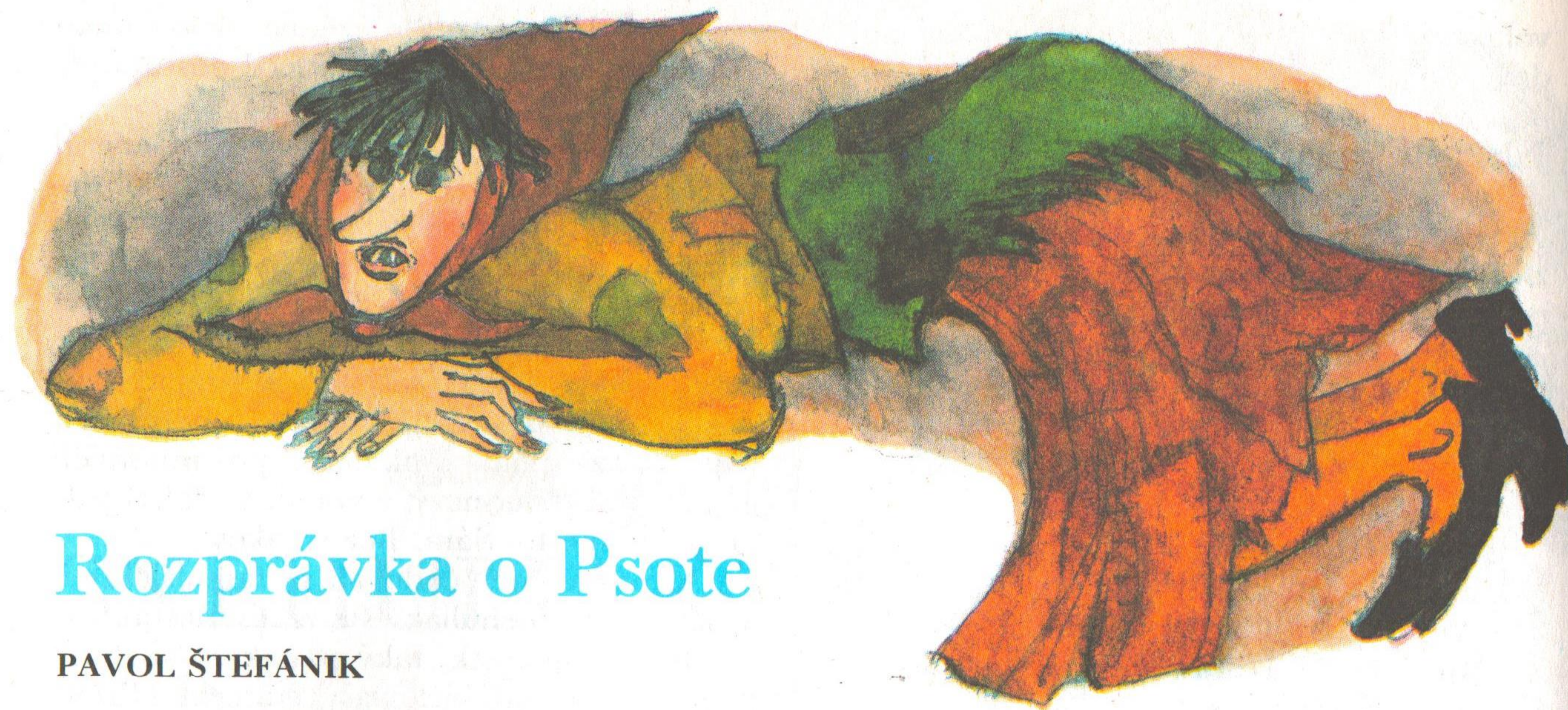
Potom naposledy vzdychol:

„Vedel som, že budem slávny!“ A roztápal sa v nádeji, že sa natrvalo zapísal do dejín.

Nakoniec zo Snehového kráľa zostala len taká malá mláka, že by sa v nej poriadne nevykúpala ani vrabec.

Rozprávka o Psote

PAVOL ŠTEFÁNIK

Tomáš Durdák bol chudobný ako kostolná myš, ktorá nevie, kam sa od chudoby podieť. Psota, ako pomenoval Tomáš svoju chudobu, dotiaľ obliehala jeho chalupu, až sa do nej nadobro nasťahovala.

Tomáš z toho aj ochorel. Veď čo iné mu ostávalo, ako odovzdane si ľahnúť do postele a čakať, kým vyzdravie.

„Keby bolo čo do úst položiť,“ ťažkal si, „hneď by som bol zdravší.“

„Veru,“ povzdychla si jeho žena Katarína, „všetkému je na príčine Psota. Keby jej nebolo, nebol by si ochorel.“

Od tej chvíle obaja rozmýšľali, ako sa zbaviť svojho nešťastia. Lenže Psota bola neodbytná. Od rána do večera sedela za vrchstolom.

Susedia im všemožne radili, ako Psotu vyhnať z chalupy, ale nič nepomáhalo.

„Dvermi ju vyhodím, oknom sa mi vráti,“ ponosoval sa Tomáš všade, kadiaľ chodil.

Katarínu to natoľko rozhnevalo, že raz schytila brezovú metlu, uchopila Psotu a šlahala ju hlava-nehlava. Psota od bolesti jaskala a sľubovala, že sa od nich nadobro odsťahuje.

„Never jej!“ povzbudzoval si Tomáš ženu.

„Len ma šlahajte oboma rukami, veď si zaslúžim,“ vykrikla vtom sama Psota.

Katarína počúvla Psotu a chytila metlu do oboch rúk. A vtedy Psota hybaj otvoreným oknom na dvor. Odtiaľ sa vyšplhala na plot, z plotu na šopu a zo šopy na strechu susedovej chalupy. Tam sa učupila za komín a zízala dolu, či sa za ňou neunúva Tomášova žena.

Neunúvala sa. Vrátila sa k chorému Tomášovi, aby sa s ním poradila, čo robiť ďalej.

„Nuž, čože by sme robili,“ vraví Tomáš Kataríne, „pôjdeme do sveta hľadať šťastie. V prázdnej chalupe aj Psota vyjde na mizinu.“

Katarína z požičanej múky upiekla plný vahan posúchov. Keď Tomáš jeden zjedol, hneď vstal z postele. Keď zjedol druhý, vydali sa na cestu.

Šli tri dni a tri noci, kým prišli k jednému domu.

„A či by u vás nebola nejaká robota?“ pýtajú sa starca, čo býval v tom domci.

„Robota by aj bola,“ vraví stavec, „len neviem, či ju zvládnete.“

„A akáže je to robota?“ dozvedal sa Tomáš.

Šedivý stavec im porozprával, že je síce chudobný, ale že mu patrí — a ukázal prstom na oblohu — tá belasá lúka nad ním aj s krdľom barančekov a ovečiek, čo sa na nej od rána do večera popásajú. Tie mu treba strážiť i opatřit. Ak sa na to podujmú, rád ich prijme do služby.

Tomáš žmurkol na Katarínu, tá na Tomáša a bolo dohodnuté.

Cez deň pásala Katarína a v noci Tomáš. Robota to nebola namáhavá, ale zavše plná starosti o barančeky a ovečky, čo sa pri pasení zatúlali v hustom lese, alebo sa stratili v dialke, kde sa belasá lúka dotýkala zeme. Vtedy hľadanie a bedákanie nemalo konca-kraja.

Napokon to dopadlo dobre. Tmavá noc sa minula, vyšli ranné zore a s nimi sa vyrojila na lúku aj črieda barančekov a ovečiek.

Tak to šlo od jari až do jesene. Pastieri boli so službou spokojní a starček tiež. Keď ťažké jesenné mraky už nedovoľovali barančekom a ovečkám vychádzať na pašu, poďakoval sa obom za pasenie.

„Peniaze nemám, ale za statočnú robotu vás dobre odmením. Dám vám bochník chleba a hrudu ovčieho syra. Nikdy sa vám neminú,“ povedal na rozlúčku a podal im zaslúžený zárobok.

Tomáš s Katarínou sa poďakovali a vydali sa na cestu domov.

Keď zastali na priedomí svojej chalupy, Tomáš povedal svojej žene:

„Poobzeraj sa po chalupe, či tam niekde nečupí Psota.“

Katarína urobila, ako jej prikázal muž, no Psotu nenašla.

„Čo by tu aj robila,“ usmial sa Tomáš.

A mal pravdu. Už ich viac nečakala každodenná starosť o živobytie. Zarobili si nemíňajúci sa bochník s hrudou syra. A v chalupe, kde je takáto požíveň, Psota nemá miesto.

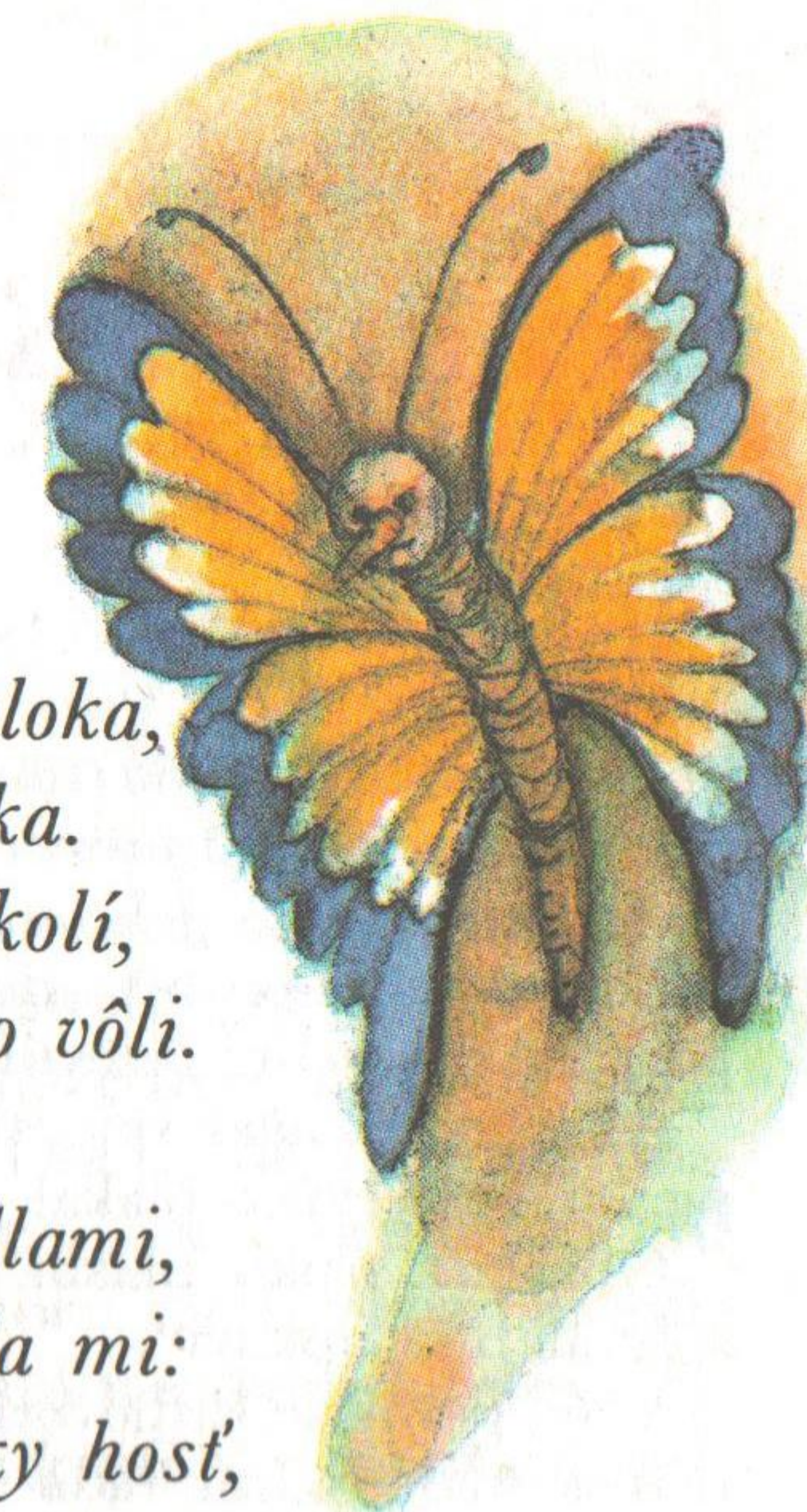
Čo mi padlo do oka

Pavol Štefánik

*Ako som sa díval z obloka,
motýlik mi padol do oka.
Taký, čo rád lieta v okolí,
kde mu kvety kvitnú po vôli.*

*Pokiaľ ešte mával krídlami,
takáto vec na um prišla mi:
Letí ku mne nenazdajky host,
akých v dome nikdy nie je dost.*

*Mohol sa však udrieť. A či nie?
Ja by som bol potom na vine.
Preto som si vzdychol zhlboka,
že mi padol iba do oka.*

Malé divy

*Viem o jednom súostroví,
kde sa každé jedlo stroví
a nik nie je priberčivý.
Jeho názov? Maledivy.*

*Tam sa každá palma skriví,
ak zistí, že rodí slivy,
a nie kokosový orech.
Hnevom zamorí sa more.*

*Bralo slané slzy roní,
keď naň skočí morský koník.
Kto sa chytí jeho hrivy,
uvidí tie malé divy.*

Keď bol Lenin malý

Michail Zoščenko

Keď bol Lenin maličký, takmer ničoho sa nebál.

Smelo vchádzal do tmavej izby. Neplakal, keď niekto rozprával strašidelné rozprávky. Jeho mladší brat Miša bol veľmi pekný a dobrý chlapec. Bol iba veľmi ľútostivý.

Ak niekto začal spievať smutnú pieseň, srdcervúco plakal.

Obzvlášť trpkó plakal, keď deti spievali o „Capkovi“.

V tej pesničke sa hovorí, že stará mama mala veľmi rada sivučkého capka. A nedovolila mu, aby chodil do lesa. No capko neposlúchol — a šiel sa túlať do lesa. A tam ho napadli siví vlci, roztrhali ho a zožrali. Starej mame nechali len rožky a nôžky.

Nepochybne je smutná pesnička. Mišovi sa vždy triasol hlások a chveli pery, keď s deťmi spieval túto pieseň. A keď sa Miša blížil k slovám: „Napadli siví vlci capka,“ vždy srdcervúco plakal.

Nuž a raz sa deti zišli pri klavíri. Úspešne zaspievali dve strofy. Ale keď sa blížili k miestu, ako sa capko vybral do lesa, Miša začal vzlykať.

Keď to videl maličký Volodža, obrátil sa k Mišovi, strašidelne sa zatváril a náročky hrôzostrašným hlasom zaspieval:

„Na-pa-dli si-ví vl-ci capka...“

Toto pravdaže Miša nevydržal a rozplakal sa ešte väčšmi.

Staršia sestra vyčítala bratovi, prečo dráždi Mišu.

A maličký Volodža na to odvetil:

„A prečo sa on bojí? Chceme, aby neplakal. Deti majú byť chrabré.“

Deti znova zaspievali. A Miša chrabro spieval až do konca. Iba jedna slzička tiekla po jeho líci, keď deti končili:

„Zanechali babičke rožky.“

Maličký Volodža pobozkal svojho mladšieho brata a povedal mu:

„Teraz si už chlapík.“

Prel. Felix Uváček

Divé husi

GRIGORIJ BOROVIKOV

Raz celé dni pršalo a potom udreli mrazy. Urobila sa taká poľadovica, že aj ľudia sa horko-ťažko udržali na nohách. Dedo Ignatij ráno vyšiel von a uvidel krdeľ divých husí. Stáli v hlúčku neďaleko stavísk. Len čo ho zbadali, začali živšie gágať, ale neuleteli, na krídlach mali ľad.

Dedo zavolať ostatných:

„Podte, zaženieme ich do dvora, aby ich vlci či líšky neroztrhali.“

Urobili okolo krdľa polkruh, mávali rukami a pokrivovali. Husi sa napokon pohli z miesta a išli ta, kam ich hnali. Vo dvore ich napočítali štyridsaťdva.

„Husaciny aj na celú zimu,“ povedal ktosi.

Deda to veľmi nahnevalo.

„Takéto husi zabíjať, to je hriech,“ odsekol mu. „Nevidíš, že sa nemôžu brániť? Za iných okolností vedia využiť svoju chytrosť i hybkosť. Vtedy aj poľovačka na nie je zaujímavá. Teraz však nemajú síl a krídla akoby mali zviazané.“

Asi o tri dni, keď sa oteplilo a husi si ošípali ľad z krídel,

dedo Ignatij roztvoril vráta... Husi sa však báli a bolo ich treba z dvora vyhnať. Vedúci gunár silno zagagotal a vzlietol. Za ním potom celý krdeľ. O niekoľko minút boli husi bezpečne vysoko. Zoradili sa do šípky a vydali sa na juh.

Zima pominula, prišla jar. Z juhu na sever tiahli krdle rôzneho vtáctva. Leteli zo svojich zimovísk.

Na začiatku leta pred kosbou sena zašiel dedo k jazeru, ktoré bolo opodiaľ. A tu zrazu začul varovné syčanie starej husi. Stíšil krok a zastal. Syčanie sa však opakovalo.

Asi polhodinu blúdil dedo Ignatij šarinou, až si konečne našiel miesto a mohol pokojne pozorovať krdeľ mladých husí so starou i s gunárom. Mladé mali ešte kratučké krídla. Húsatká, pomyslel si. Ešte potrvá, kým začnú lietať.

Doma potom povedal: „Deti, na jezere sú malé húsatká. Nebantujte ich. To sú iste z tých našich. Zapamätali si, že sme im neublížili, a tak prišli k nám vychovať svoje mladé!“

Husiam na jazere sme dali pokoj. Zvykli si na ľudí a prestali sa skrývať v šarine.

Nik nevedel, kedy odleteli. Dedo Ignatij pevne veril, že pred odletom na juh sa ešte vrátia na jazero čo len na niekoľko dní.

Prel. Jozef Svítek

Mikrofón

Leonid Jengibarov

Stalo sa, že mikrofón, taký celkom obyčajný mikrofón, zrazu náramne spyšnel. Začal pohrdať dokonca i svojou šnúrou, ampliónom i stojanom. Jednoducho bol neznesiteľne namyslený.

„Čo zmôže bezo mňa človek?“ nafukoval sa. „Nik sa bezo mňa nezaobíde — ani spevák, ani komentátor, ani kozmonaut. Som prosto nepostrádateľný. To ja — mikrofón roznášam ich hlas éterom!“

Vtedy človek začal často a nadhlo vypínať mikrofón, a tak hneď skrotol. Pochopil, že nie vždy potrebuje človek jeho služby.

Ba čo viac, tie najhlavnejšie slová bude človek vravieť bez mikrofónu.

Aké konkrétne?

Tak napríklad: Lúbim ťa, mamička!

Prel. Jozef Svítek

NAŠA ČARODEJNÁ ŠKOLA

ŠTEFAN MORAVČÍK

5. Čáry-máry od Ábelovej až po Župkov

Aký je ten svet veľký, ohromný! Aj to naše „malé“ Slovensko. Čo si o ňom myslia dnešné deti? Zvedavo pozerám dcérenke cez plece. Usiluje sa. Krasopisne smolí „citovo zafarbený opis“:

MÔJ RODNÝ KRAJ

Na Slovensku je veselo. Máme tu dediny so žartovnými menami, ktoré nám pripomínajú staré zlaté časy: FINTICE, akoby sa tam ľudia len fintili... PODLAVICE, akoby sa im viac páčilo dolu, ako na lavici... MACHULINCE, akoby vypadli z prváckej písanky. Aby bolo naozaj veselo, máme aj VADOVCE, POTVORICE, ROZVADZE... Neveríte? Máme aj NEVERICE.

Skúste si prejsť za týždeň len tieto obce: PONDELOK, DUNAJSKÁ STREDA, PLAVECKÝ ŠTVRTOK, RIMAVSKÁ SOBOTA, SOBÔTKA, SOBOTIŠTE, NEDELIŠTE!

Nebuďte malí! MALÁ je u nás: BARA, BUDAFÁ, ČALOMIJA, ČAUSA, ČIERNÁ DOMAŠA, IDA, IZA, LODINA, LÚČ, MAČA, MUŽLA, PAKA, POLANA, STRANA, TRŇA, VES, VIESKA...

Keď budete veľkí, možno z niektorých spomedzi vás budú aj novinári. A tí sa zvyknú pýtať: Keby ste boli Robinson, čo by ste si vzali so sebou na neobývaný ostrov?

Jeden by si vzal najradšej televízor, iný knihu. Ja by som si vzal so sebou slovník

našich obcí. Mená našich dedín a miest — od ÁBELOVEJ až po ŽUPKOV. To je tá pravá maškrta pre milovníkov rodného kraja. A pre čarodejníkov z našej čarodejnej školičky.

STOP! ČAKAJOVCE!

Alebo UTEKÁČ. Kto tam kedy utekal a za kým? Skúste sa opýtať Utekáčanov či Utekáčaniek, možnože aj vy zutekáte...

Vedci si však musia vždy poradiť. Poradia si aj s NEPORADZOU. Profesor Ján Stanislav v roku 1974 vydal vzácnu knižočku ODKRYTÉ MENÁ slovenských miest a dedín. Ľudia sa ho často pýtali: Z čoho pochodí meno našej obce? A čo on na to?

„Dakedy bolo možné hneď odpovedať, ale dakedy nie. Štúdium miestnych mien patrí medzi najťažšie jazykovedné skúmania. Ako sa cez dlhé storočia mení obyvateľstvo krajov a krajín, tak sa menia aj mená miest, dedín, potokov, atď. Noví obyvatelia preberajú mená staršieho osídlenia a menia ich, prispôbujú svojej reči.“

Noví obyvatelia preberali staré mená a „čarovali“ s nimi. Nemôžete chcieť od Nemcov či Maďarov, aby si jazyk polámali. Nech len skúsia povedať ŠTRBA! Nemec povie Čirba a Maďar Čorba... Kto by v dnešnom PEZINKU spoznal starý BOZÍN či BOŽÍN? Ako to bolo, pán profesor?

PEZINOK sa pôvodne volal BOZÍN (boz-kať). Pochodí z osobného mena Boza. (Tak ako Lubín — ľubiť). Doklady sú z roku 1208 — BOZYN. Prišli Nemci a meno pretvorili na Bösing podľa svojich mien na -ing. Slováci zabudli potom na svoje pôvodné pomenovanie a prevzali nemecké Bösing, vyslovované ako Pözing — a tak vznikol Pezinek, Pezinok. Napokon po roku 1918 páni, ktorí robili úradné názvy, nevedeli, aké bolo pôvodné slovenské meno Pezinka a vytvorili v duchu strednej slovenčiny tvar PEZINOK. Je to teda poslovenčený tvar nemeckej formy pôvodného slovenského mena. Premena iste veľmi zaujímavá.

Spôsob pomenovania osád bol rozličný. Naši predkovia dávali mená svojim dedinám

podľa tvaru krajiny, podľa potokov (BYS-TRICA), podľa ich majiteľov, zakladateľov, pánov, patrónov... Tak vznikol ABRAHÁM, ADAMOVCE, ALBINOV, AMBRUŠOVCE, ANDREJOVÁ, BEŇADIKOVCE, DOLNÝ PETER, FILIPOV, JAKUBOV... Máme tiež dedinu, čo sa volá DORA. Ale aj Ján, Jur, Štefanová...

Niektoré obce sa volajú podľa rastlín a zvierat: MAKOV, POBBIEL, LOPŮCHOV, RUŽÍN, RUŽINDOL, RUŽINOV... Krásne si žili naši predkovia! Samé háje, kvety, záhrady... MALINOVO, VIŠŇOVÉ, VRBOVÉ, OREŠANY, DUBOVÉ, VINIČNÉ, BUKOVÁ, TRSTENÁ, BREZOVÁ, BREZNO, JELŠAVA, BUČINA...

Na Slovensku máme obce OVČIARSKO, OVČIE, ale aj KRAVANY, KONSKŮ, PSIARE, KOCURICE, KOCURANY, KOBLY, MEDVEĐOV, KOMÁRANY a KOMÁRNO, DRAVCE, KUNOV, HADOVCE...

Fí, koľko zverov tu žilo! Kde sa podeli?

Cez BOBROVEC tiekol potok a v ňom žil bobor. Náš praotec dal teda potoku meno podľa toho — dnes už vzácného zvierata. Vydrica pri Bratislave zasa mala meno podľa vydry, ktorá tu v potoku hojne žila. Dala meno potoku aj ulici.

LEVICE ani LEVOČA nemajú nič spoločné s vrčiacimi ľvmi, len v povestiach. LEVICE sa vraj volajú podľa vznešeného pána Leva. Jeho meno súvisí s prídavným menom „levý“, ľavý. Podobne LEVOČA má meno podľa potoka, ktorý bol „levý“, ľavý prítok. Prípona -oč je aj v slovách hľboč, hľboké miesto.

Z názvov obcí sa dozvieme aj to, čo tam ľudia kedysi robili. Všimnite si dediny okolo Nitry a Levíc. ŠTITÁRE pre pánov na hrade vyrábali bojové štíty. OBSOLOVCE sú pôvodne PSOLOVCE. Pomáhali pánom so psami loviť zver. Sú tu aj DVORNÍKY, kde žili ľudia slúžiaci na kniežacom dvore. TOVÁRNIKY, HRNČIAROVCE, TESÁRE, RYBÁRE, IGRAM... V Igrame žili starodávni speváci igríci. A že sa to tu mlelo,

nájdeme u nás nielen MLYNÁROVCE, MLYNKY a MLYNČEKY, ale aj OTROKOVCE, ZBEHY, KAJAL...

Podľa zamestnania obyvateľov má meno viacero obcí: SOKOLANY (sokoliari), SOKOLOVCE, SKLENÉ, VYHNE, KOVÁČOVÁ, KOLÁRY...

NEBOJSA — aj tak sa volá jedna dedina.

Neboj sa, šuhaj, na Slovensku si doma, naješ sa do vôle! Veď tu máme KUCHYŇU, OMASTINŮ, ROŽKOVANY, EGREŠ, FIGU, KAVU, KAŠOV, ORECHOVÉ, PEČEŇANY i PEČENICE. Ba aj DUPLÍN!

A ktoré mená osád sú najstaršie? V najstarších názvoch nájdeme slová „osada“, „ves“, „lehota“... Napríklad LIPTOVSKÁ OSADA, SLANICKÁ OSADA, ZLATÁ OSADA... SPIŠSKÁ NOVÁ VES, VEĽKÁ VES, VIESKA... LEHOTA — podľa lehoty, istej doby, keď sa nemuselo platiť, dávať dávky.

Keď sa zakladalo mesto, muselo sa mu urobiť miesto. Vyrúbať kus lesa, vyklčovať kríky, popáliť. Z toho sú názvy NITRA (nietiť — čiže rúbať, páliť), PORUBA, ŽIAR... Mená osád sú akousi knihou každého kraja.

Predstavte si, koľko našich dedín chce byť veľkých! Je ich rovných 50: VEĽKÉ KOSTOLANY, VEĽKÝ BIEL, VEĽKÁ SUCHÁ, VEĽKÉ ROVNÉ... Takže aké „malé“ Slovensko???

Líška sa v noci zobudila na veľký hlad. Ej, či by si zajedla! Od včerajška nemala v ústach ani kúsok mäsa.

Vyliezla z nory, poobzerala sa, premýšľala, ako by mohla zahnať hlad. Vtom zbadala, že na vetve duba sedí sova a vedľa v bútlavine má hniezdo. Trčia z neho zobáčky, sova kladie do nich jedlo, kŕmi sovičatá. Líška ich hneď všetky spočíta: „Jeden, dva, tri, štyri, päť. Päť zobáčikov, päť sovičat. Tu je moja poživeň!“

Líška pribehla k dubu, pobúchala chvostom po kmeni a sladkým hlasom zatiahla:

MARIJSKÁ ROZPRÁVKA

Líška, sova a straka

„Hej, sova! Celú noc rátam tvoje sovičatá, ale dorátať sa nemôžem! Jedno mi hneď zhoď, lebo ak nie, zotnem dub a všetky zjem!“

Sova sa zľakla a v tom ľaku húta:

„Líška je nemilosrdná. Zotne dub a všetky sovičatá mi požerie. Radšej jej jedno dám.“

Zaplakala, zatvorila oči a zhodila líške soviča. Líška ho schytila a odvliekla do nory. Potom vyšla, oblizla sa a znova zabúchala chvostom po dube:

„Hej, sova! Celú noc rátam tvoje sovičatá, ale dorátať sa nemôžem! Jedno mi hneď zhoď, lebo ak nie, zotnem dub a všetky zjem!“

Zaplakala sova ešte viac a zhodila líške

druhé soviča. Tá ho odvliekla k sebe do nory.

Vtom sa zapálili ranné zore a v lese zaspievali vtáci. Zobudila sa i straka-rapotačka. Vyletela z hniezda a zavrešťala na celý les:

„Čo, čo, čo vo svete počuť? Čo, čo, čo vidieť? Kto, kto, kto sa narodil? Kto, kto, kto sa naučil lietať?“

Vtedy uvidela straka-rapotačka uplakanú sovú. Priletela k nej a zaškriekala:

„Prečo plačeš, priateľka? Čo ťa postihlo?“

Sova rozpovedala strake o svojom nešťastí. A straka-rapotačka na to:

„Čože? Čože? Akože? Mala si líške povedať: Chceš zoŕať dub? Ved' nemáš sekeru! Chceš vyliezť naň? Ved' nemáš rebrík! A líška-falošnica by hneď odišla s dlhým nosom!“

Straka-rapotačka odletela do lesa dozvedať sa ďalšie novoty. Vtedy sa prebudila aj líška a podho k dubu.

„Hej, sova! Od samého rána rátam tvoje sovičatá, ale dorátať sa nemôžem! Jedno mi hneď zhoď, lebo ak nie, zotnem dub a všetky zjem!“

A sova na to: „Ako chceš zoŕať dub, líška, keď nemáš sekeru! Ako chceš naň vyliezť, keď nemáš rebrík!“

„Kto ti to povedal?“ spýtala sa líška.

„Straka-rapotačka. Tá vie všetko!“

Tak je to teda, pomyslela si líška. No počkaj, straka-rapotačka! Ved' ťa ja dostanem!

Líška sa pobrala na vršok. Lahla si na trávu, rozhodila laby, hlavu spustila na plece, chvost pohodila nabok, oči prevrátila stĺpkom, zatajila dych, no — celkom ako mŕtva.

Vtom sa znova zapálili zore, zvestovali

nový deň. Aj straka-rapotačka priletela a hneď zaškriekala:

„Čo ty, čo ty, čo ty, líška? Vari si umrela?“

Líška mlčí, ani sa nehne.

„No čo, no čo, no čo! Už je tak! Hneď si tvojej srsti naštipkám a vysteliem si ňou hniezdo. Bude sa mojim stráčatám mäkkšie spať.“

Len čo si straka-rapotačka sadla na líšku a začala štipkať líščiu srst', líška urobila chmat a chytila straku za biely bok.

„Chytila si sa, chytila...“ raduje sa. „Prečo si sove radila? Za to ťa zjem!“

„Či sa straky jedia?“ zaškriekala straka-rapotačka. „Perím sa zadusíš skôr, ako si pochutnáš. Chyť ma za chvost, zatras zo všetkých síl, a vtedy ma zješ ako malinu!“

Líška schmatla straku-rapotačku za chvost a ako ju trasiel, tak trasiel. Vtom sa straka-rapotačka vytrhla a uletela. A líške medzi zubami zostalo iba perie.

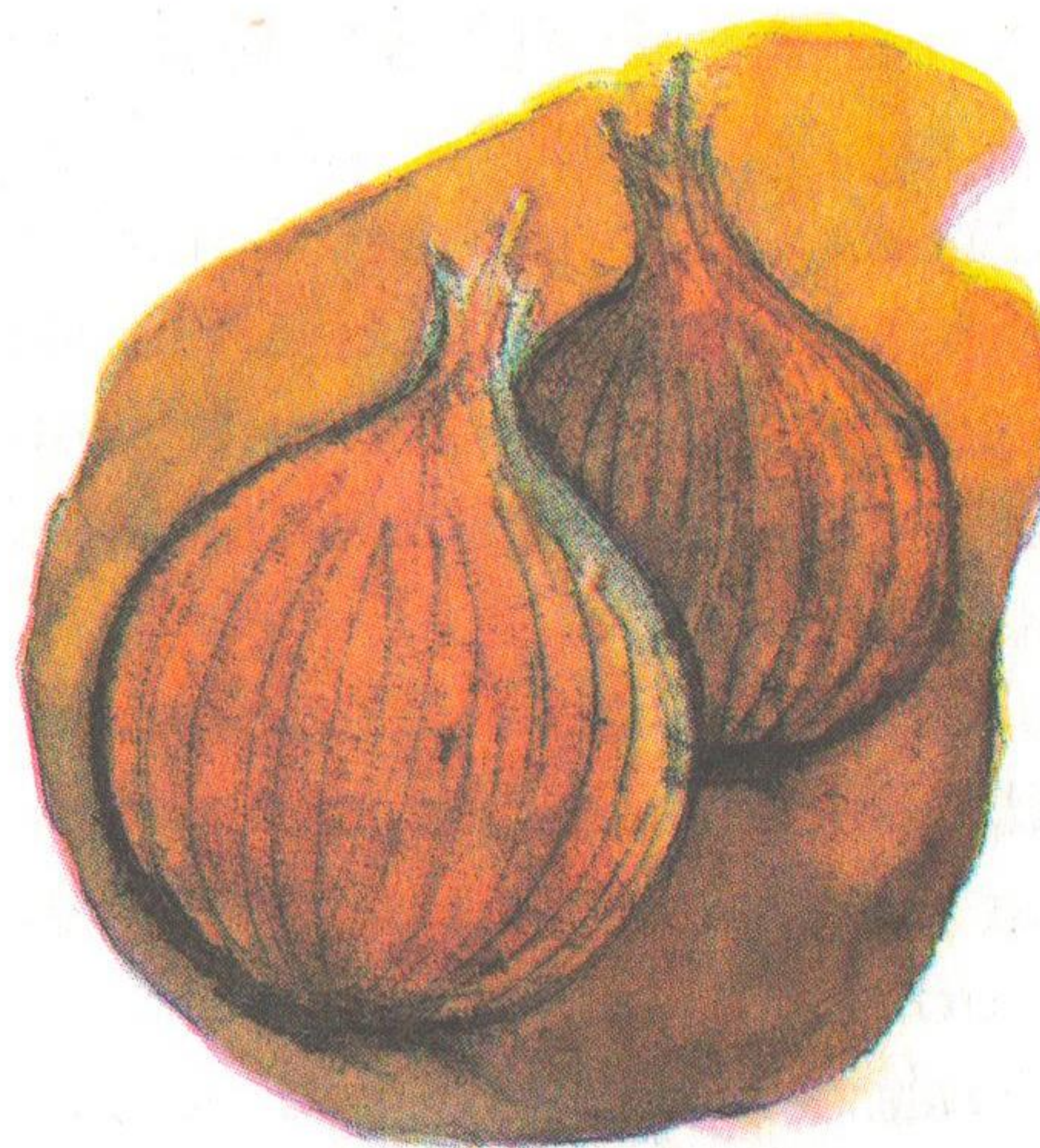
Straka si sadla na konár a zaškriekala:

„A čo? A čo? A čo? Vari som zle radila? Priateľku som vyslobodila a nepriateľku prekabátila.“

Povráva sa, že straka-rapotačka žije doteraz. Lieta po lese, roznáša klebety, niekoho zachráni, a niekoho i prekabáti.

Prel. JAROSLAV REZNÍK ml.

CIBUĽA

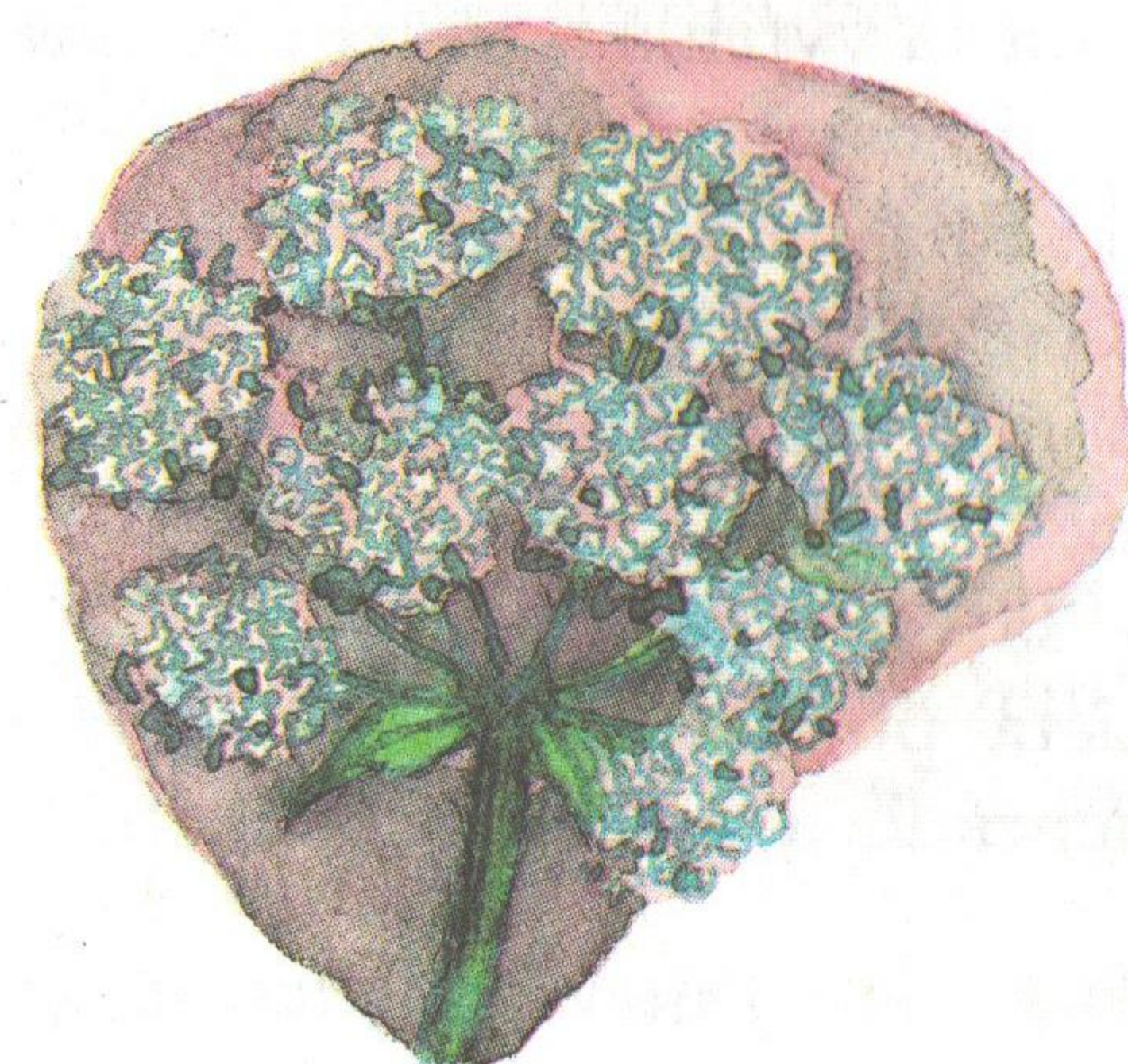
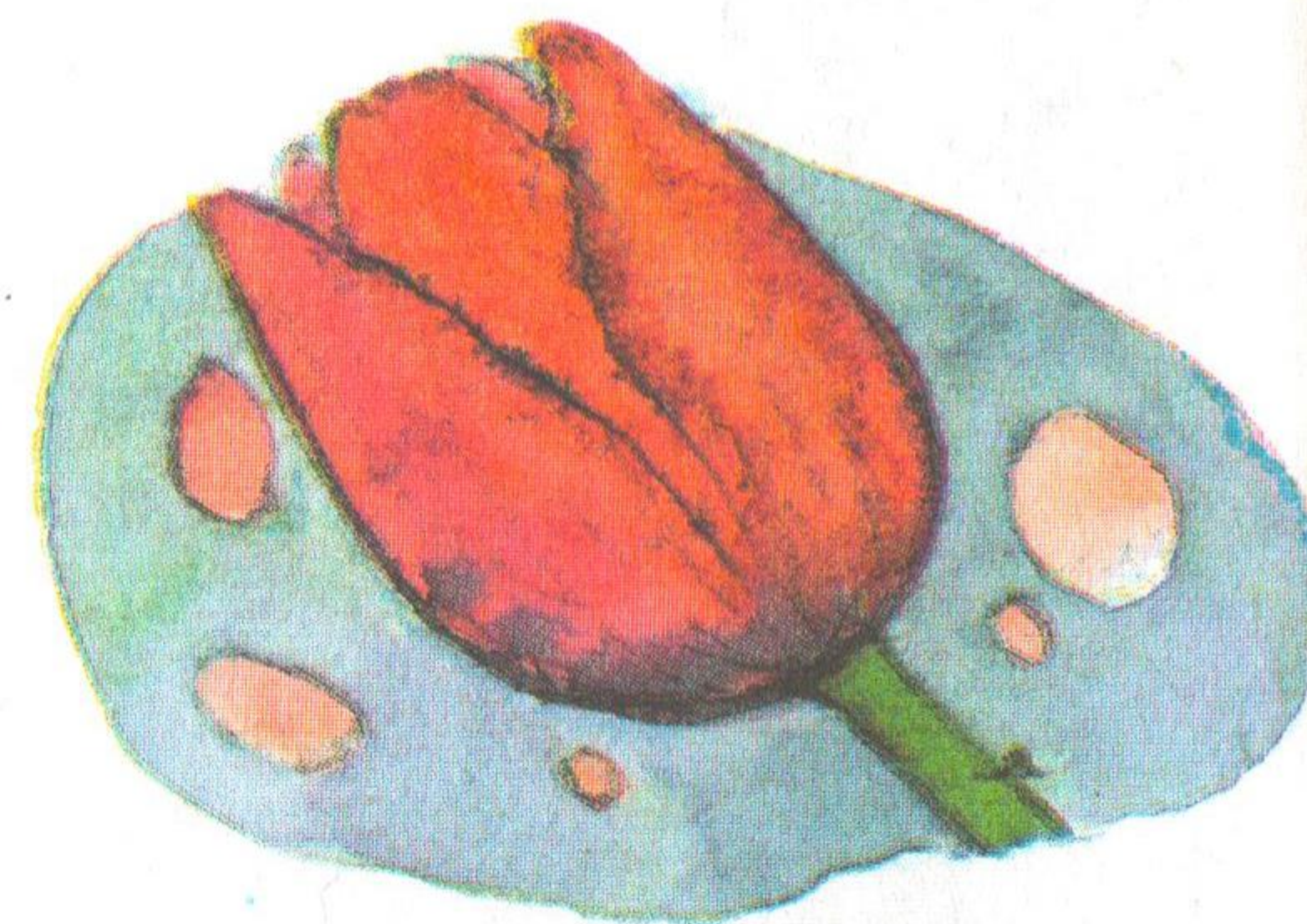
Cibuľa je veľká parádnicu, nikdy si nezabudne naobliekať desiatky sukien. A to nemusí ísť ani na koncert alebo do divadla. Naoblieka si ich len tak pre seba, pre vlastné potešenie.

Ale umyť sa, to jej ani len na um nezíde. Po celý čas sa rýpe v zemi a nosí špinavobiele kvety, akoby sa jej čistota vôbec netýkala. A potom je už neskoro, lebo nečistota nikdy nevedie ďalej ako pod nôž. A my môžeme už iba zaplakať.

TULIPÁN

Tulipán k nám prišiel z Malej Ázie. Je strašne namyselný na svoj pôvod a potrpí si na správne oslovenie, veď mu len skúste povedať „Tuli“, bez toho „pán“. Môžete si byť istí, že sa na vás ani len nepozrie.

Lebo zdvorilosť predovšetkým a hlavne k cudzincom, i keď majú náhodou cibuľku takú podobnú obyčajnej kuchynskej cibuli.

BOLEHLAV

Bolehlav toho v hlave veľa nemá, napriek tomu ho často pobolieva. Rozhodne sa preto, že to už nevydrží, že sa znesie zo sveta. A skúsi to jedom. Ale povedzte, nie je to nezmysel, keď má jedu dosť v sebe, takže jed naň nemôže účinkovať, iba protijed? Vlastne ani to nie, lebo jeho jed je zároveň protijedom protijedu.

Ale toto všetko bolehlav nevie, nuž si začne namýšľať, že je nesmrteľný. Hoci pravda je taká, že je len hlúpy.

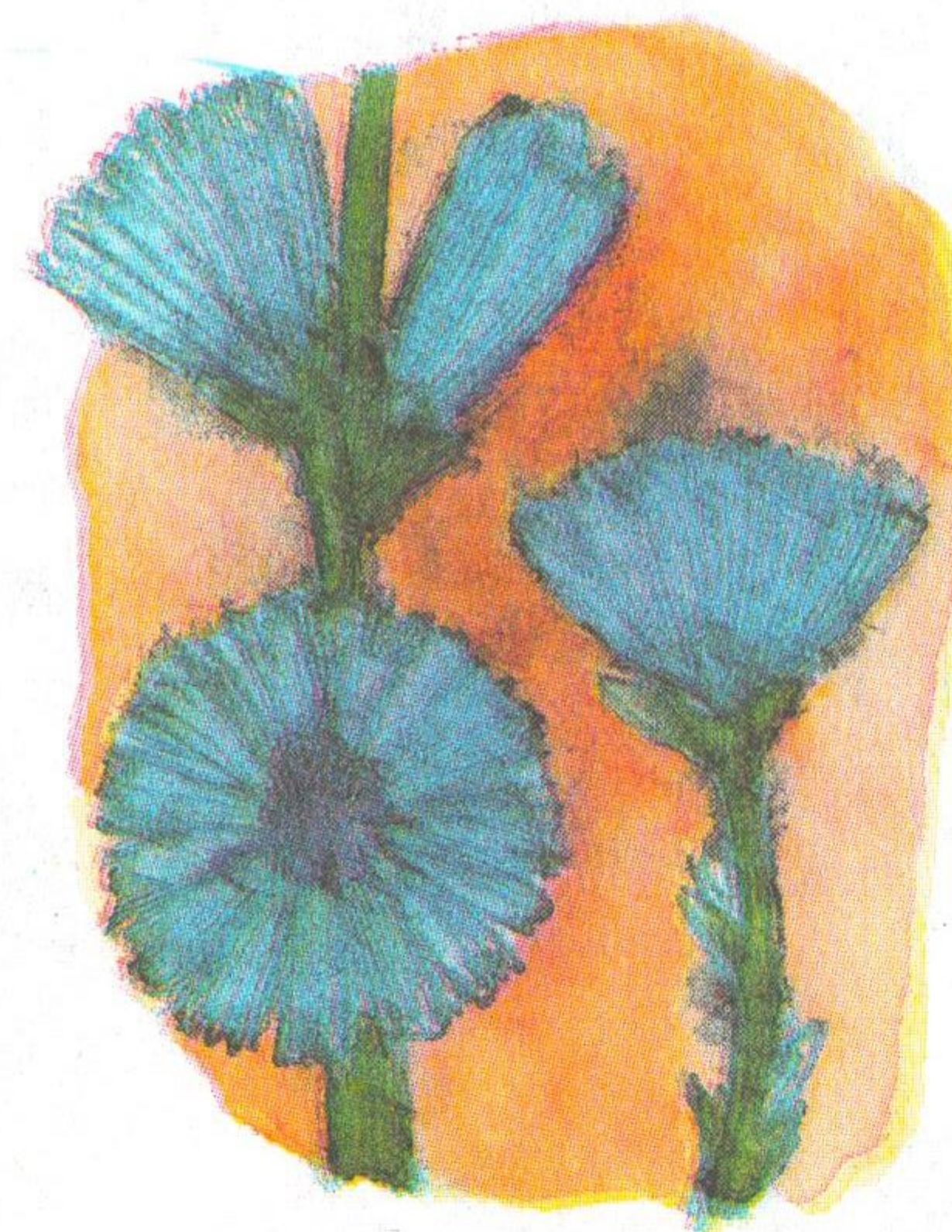
IMELO

Ťažko je niečo súce zohnať pod zub takému stromu. V obchode sa musí postaviť do radu a kým vystáva, príde i noc a ledva trafi domov, lebo fosforečné hnojivo už nesvieti tak ako voľakedy.

Nuž ale hovorte to takému imelu! Tomu je to všetko jedno. Hocikedy sa rozhodne a ide na hostinu, a vôbec sa nestará o to, ako k tomu taký strom príde, aby ho živil, lebo si myslí, že je to povinnosťou hostiteľa. Kým ono, imelo, je hosťom, a preto nikdy nič nekúpi a do radu v obchode sa nikdy nepostaví.

BREČTAN

Brečtan nebol veľmi obľúbený, lebo sa už od narodenia rád šplhal. Šplhal sa aj v škole, aj ďalej v živote. Každý o ňom hovoril ako o šplhúňovi, ale jemu to neprekážalo, lebo chcel byť zo všetkých najvyšší. A tak si súkal pred sebou povrazový rebrík, aby sa dostal až k najkrajším hviezdám na oblohe. Lež zabudol, že taký rebrík treba aj o niečo upevniť. Nuž sa ani nenazdal a spadol na zem. Pritom nevie, že mal vlastne šťastie, lebo hviezdy sú horúce a rady spaľujú.

ČAKANKA

Čakanka stojí pri ceste a díva sa svojou modrou hlavičkou kamsi do diaľky.

A naozaj to vyzerá tak, ako keby niekoho čakala. No hoci cestou prejde mnoho ľudí a zvierat, jednostaj sa len díva, akoby sa nemohla dočkať toho pravého. To však nie je ani zďaleka pravda, lebo len jedna čakanka naozaj čakala, ale to bolo už strašne dávno.

Ostatné tu vystávajú len tak zo zvyku a kvôli pohodliu a aby mali lepší výhľad na cestu.

Vinco a Malá čierna ovca

DUŠAN KOVÁČ

Dozrievali posledné čerešne. Jagali sa na slnku ako sklenené lízanky. Majster Kristián sedel vo svojom kresle a cez otvorené okno sa blažene usmieval na slnko. Kristiánka prala a pozerala v televízore prázdninové vysielanie.

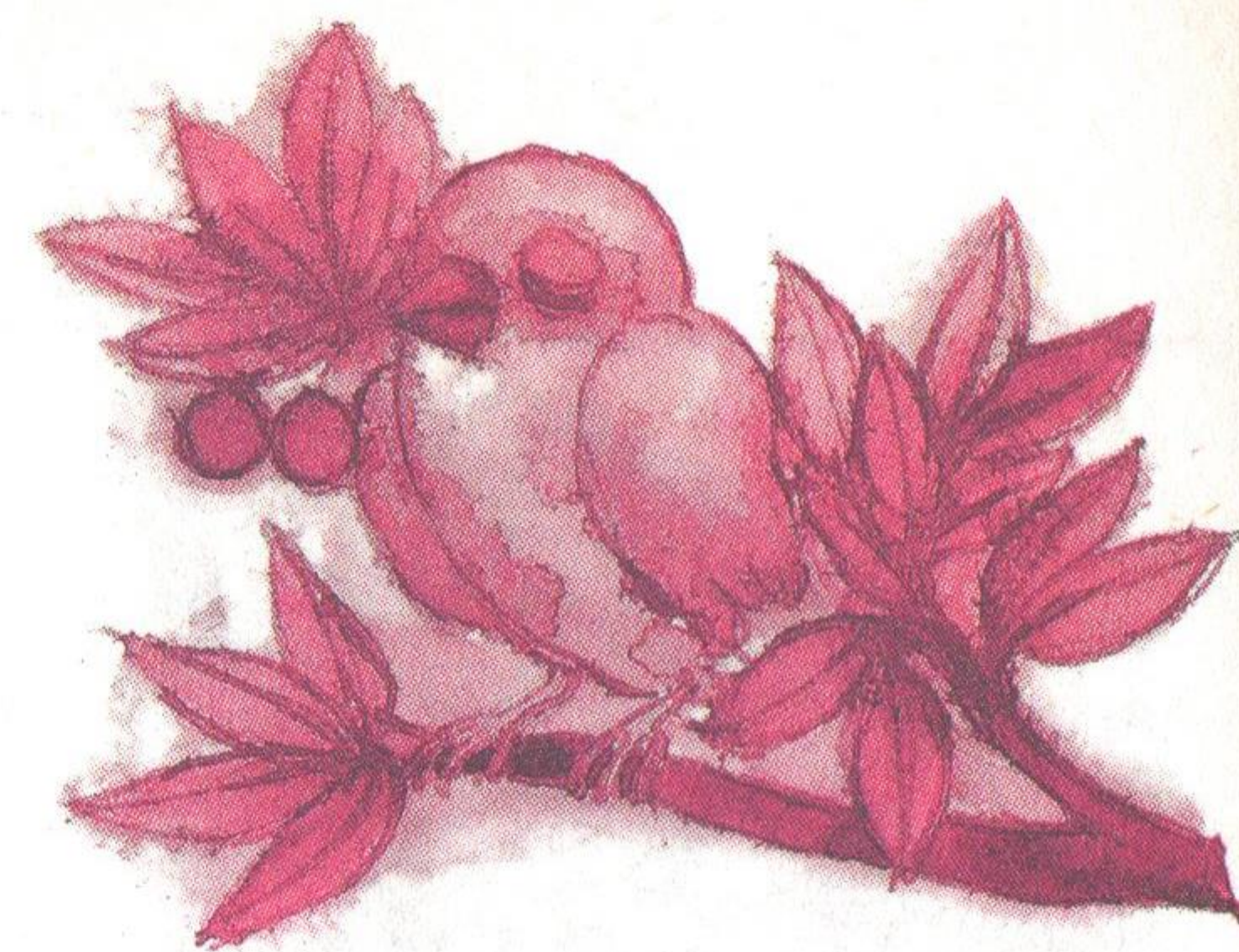
Kristína a Serpentín sa naháňali po záhrade a občas sa zastavili pod čerešňou a pomysleli si: Tie čerešne by sa zišlo obrať. A potom sa naháňali ďalej.

Na čerešni sedel malý vrabček-ošklbanček a čvirikal. Čvirikal o tom, aký je krásny letný deň, aké sú čerešničky pekné tučnučké a ako mu vlahý vánok pekne čechrá pierka. A znelo to ako samé čimčirik, čvirik, čiriviri. A potom znova od začiatku.

Serpentín a Kristína behali po záhrade, naháňali sa, počuli vrabčeka a pomysleli si: Nech si čviriká. My sa naháňame a on si čviriká.

Pes Kaleráb ležal pred búdou, olizoval sa a zlostnými pohľadmi odháňal muchy. Počul vrabca čvirikať a pomyslel si: Nech si čviriká. Ja ležím pred búdou, olizujem sa a zlostnými pohľadmi odháňam muchy a on si čviriká.

Kocúr Vinco sedel pod stromom, podriemkával a rozmýšľal, aké darebáctvo by mohol v taký pekný deň vyparatiť. Počul vrabca čvirikať. Lenže kocúr Vinco si nepovedal: Nech si čviriká. Ja sedím pod stromom, driemem a rozmýšľam, aké da-

rebáctvo by som vyparatil, a on nech si čviriká.

Kdeže. Práve naopak. Kocúr Vinco sa prebral z driemot, pozrel sa na vrabca a povedal si: „Počkaj, čvirik, však ty dočvirikáš.“

A len čo si to povedal, pretiahol si kostru ako luk a — hop! Na svojich rýchlych pazúroch bol vo chvíli na strome a prikrádal sa k vrabcovi.

Ale vrabec ho včas zbadal a rýchlo preletel na najvyšší konár.

„Tak ty tak,“ nahneval sa Vinco a hybaj za vrabcom. Tenké konáre sa pod ním len tak prehýbali, ale on na to nedbal.

Čerešne sa na to pozerali a oči mali na stopkách. Aj Serpentín a Kristína sa prestali naháňať a pozerali sa, ako to dopadne.

Keď už bol Vinco celkom-celkom blízko, vrabec jednoducho vyletel a spokojne si sadol na strechu.

Vinco len zažmurkal. To znamenalo, že sa poriadne napajedil.

Bol to pyšný kocúr a nemal rád, keď ho niekto vodí za ňufák. Tým viac, že to bolo také obyčajné malé vrabčiatko, iba práve čo operené. Premeral si vzdialenosť od stromu po strechu, potom zoskočil na zem, odtiaľ na plot a z plotu jedným skokom bol na streche.

Lenže vrabec už tam nebol. Sedel si už na komíne. Sedel a čimčaroval. Sem sa za mnou neopováži, pomyslel si a cítil sa úplne v bezpečí.

To však bola chyba. Malý vrabec nevedel, aký je Vinco tvrdohlavý kocúr. Vzal si do svojej mačacej hlavy, že vrabca chytí, stoj čo stoj. A čím veselšie a bez-

starostnejšie si vrabec čvirikal, tým väčší srd rástol vo Vincovi.

Ľstivý kocúr sa naoko akože odplazil, ale v skutočnosti preliezol nepozorovane na druhú stranu strechy a odzadu, aby ho vrabec nezbadal, plazil sa po bruchu ku komínu. Keď bol celkom blízko, napol chrbát a vymrštil sa hore.

Chudák vrabec zbadal opazúrenú labu až vtedy, keď ho už dočahovala. V strachu mu nenapadlo nič iné, ako skočiť do komína.

Rozzúrený Vinco nerozmýšľal a vrhol sa za ním.

V tom čase majster Kristián ešte stále sedel vo svojom kresle a usmieval sa na slnko.

Práve začal rozmýšľať, o čom by mal napísať báseň, keď vtom v krbe urobilo čosi puk! — a vybehla odtiaľ malá čierna guľa. Hneď zatým to v krbe urobilo buch! — a vybehla odtiaľ väčšia čierna guľa.

Väčšia čierna guľa začala po izbe naháňať malú čiernu guľu.

„Hrom do toho!“ zvolal majster Kristián. „Ako tu má jeden človek básniť?“

Vyskočil z kresla, schmatol do jednej ruky malú čiernu guľu, do druhej väčšiu čiernu guľu a hodil ich obe Kristiánke do práčky.

Kristiánka práve pozerala, ako slimák Maťo a škriatok Klinček sušili huby, a nič nezbadala.

„Tak a teraz sa na vás pozriem,“ povedal majster Kristián po chvíli a vybral obe guľe z práčky.

„Pozrimeže sa,“ zvolal. „Vrabec a mačka Adelajda!“

Kocúr Vinco bol z práčky taký nandulovaný, že vyzeral úplne ako susedo-

va mačka Adelajda. A keďže majster Kristián nemal na nose svoj cviker, ľahko sa pomýlil.

A kocúrovi Vincovi ani nenapadlo, aby sa priznal. Pripusťme však, že mal z toho krútenia v práčke uši natoľko dokrútené, že ani nepočul, čo majster hovorí.

Majster Kristián oboch zavesil na šnúru, aby odkvapkali.

Kocúrovi Vincovi bolo na skapanie, ale taký bol rozdivený, že ešte aj zavesený na šnúre chniapal po chudákovi vrabcovi. Ktohovie, ako by to bolo dopadlo, keby bol pripevnený iba obyčajnými kolíkmi. Kolíky majstra Kristiána však nepovolili, a tak Vinco radšej prestal, aby si neroztrhal premoknutý kožuch.

Majster Kristián si potom sadol do kresla a rozhodol sa, že celú udalosť zveční vo veršoch.

Pazúrnatá dravá mačka
chytala vtáčka.
Chytala vtáčka
pazúrnatá dravá mačka.
A keď ho chytala,
tak ho aj gúľala,
až sa ako guľa
z komína zgúľala.

Majster Kristián báseň slávnostným hlasom predniesol. Keď dokončil, všetci boli ticho, iba kocúr Vinco zo šnúry zakričal:

„Ja som už suchý!“

„Ako to — suchý?“ opýtal sa majster Kristián. „Ty si predsa mačka.“

„Pch!“ zaprskal kocúr. „Nie dost, že som tu obesený, ešte ma aj urážaš. Ja som, prosím pekne, kocúr.“

Majster Kristián si nasadil cviker, pozorne si Vinca poprezeral.

„Naozaj,“ spoznal Vinca. „Si trocha natupírovaný, ale si to ty, kocúr Vinco.“

Potom sa však majster Kristián zarazil. „Ale to je zlé. Celá báseň je nanič. Musím ju napísať znova.“

A hneď aj začal nahlas básniť:

Pazúrnatý dravý kocúr
chytal Malú čiernu ovca.
Chytal Malú čiernu ovca.
pazúrnatý dravý kocúr...
„To je výborné,“ pochvaloval si majster Kristián.

„Že som taký smelý,“ ozval sa vrabec, ktorý už tiež oschol. „Ale ja nie som nijaká ovca, ja som, prosím, vrabec.“

„Naozaj,“ priznal majster Kristián.

„Vyzeráš úplne ako vrabec. Ale báseň už druhýkrát opravovať nebudem. Budeš sa volať Malá čierna ovca.“

„Ale ja som vrabec,“ protestoval čvirik. „Nemôžem sa volať ovca.“

„Prečo by si nemohol? Keď sa môžu Indiáni volať Veľký had a Byvolie oko, ty sa celkom pokojne môžeš volať Malá čierna ovca.“

„Ale ovce sú hlúpe. Nevedia lietať.“

„Už ani slovo,“ pohrozil vrabcovi majster Kristián. „Alebo budeš Malá čierna ovca, alebo na teba pustím kocúra.“

To zabralo. Vrabec stíchol.

Majster Kristián ho zvesil zo šnúry, pekne mu uhladil pierka a vypustil ho z okna.

„Choď a leť si, Malá čierna ovca,“ povedal.

A keď sa presvedčil, že vrabec je už v bezpečí, vrátil sa ku kocúrovi. „Teba zvesím, len keď mi sľúbiš, že nebudeš naháňať vtáčiky.“

„Sľubujem, že nebudem naháňať táčky,“ povedal prefičaný kocúr. Ale majster Kristián dobre počul. Kocúrovi neostalo nič iné, iba pekne sľúbiť, ak sa chcel dostať zo zovretia neúprosných železných kolíkov na bielizeň.

„A nezabudni si upraviť frizúru,“ povedal majster Kristián, keď ho zložil na dlážku. „Aby si ťa nemýlili s mačkou Adelajdou.“

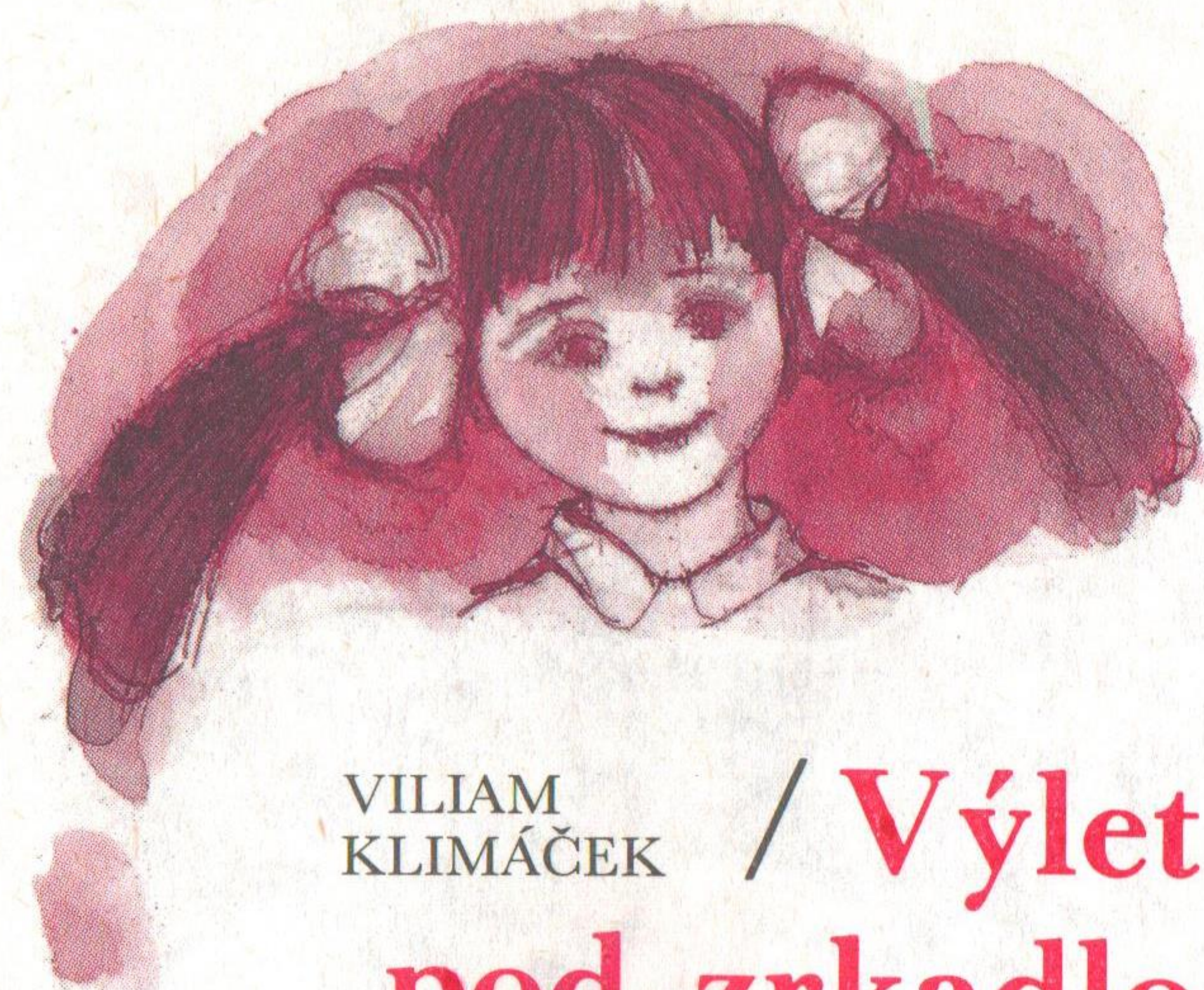
Potom sa majster Kristián odobral do kresla, aby k básni o pazúrnatom kocúrovi pribásnil záverečnú časť.

Vtedy za ním prišla zúfalá Kristiánka. „Bielizeň mám úplne čiernu, ako keby sa prala v komíne!“

„To sa niekedy stáva,“ povedal tajuplne majster Kristián.

VILIAM KLIMÁČEK / Výlet pod zrkadlo

Na zemi ležalo vreckové zrkadielko, ktoré niekto stratil. Ligotalo sa na slnku ako oko. Oko, ktoré sa na nás díva z neznámej krajiny.

Veronika naň nechtiac stúpila ľavou teniskou. Jemne ju oviaľ vietor. A naraz sa pomaličky ponorila do zrkadlovej krajiny. Od sveta ju teraz delilo len skielko. Cítila sa ako pod ľadom. Celý svet videla odspodu: nad hlavou jej plávali oblaky, občas preleteli vrany. Kedy-tedy prebehli nad zrkadlom bosé nohy, niekedy nohy v sandáloch. Jedny topánky sa zastavili. Odspodu si prečítala: ZÁVODY PARTIZÁNSKE.

Potom pribehol pes a svojim dychom zarosil zrkadlo. Už nič nevidela. Pes zrkadlo oblízal a opäť sa vyjasnilo.

Hore na svete bolo jasné popoludnie a slnko prenikalo aj do zrkadlovej krajiny. Veronika ho mala plné oči. Zrazu začula svoju mamu:

„Veronika! Veronika, kde si?“

Zachcelo sa jej vrátiť nazad do sveta. Oprela sa o sklenenú stenu nad sebou a tá praskla ako ľad na kaluži. Veroniku oviaľ vietor. Bola vonku.

Slnko svietilo na letný svet. Na zemi ležalo rozbité zrkadielko.

Veronika skríkla:

„Nechala som tam prstienok!“

A chcela sa poň vrátiť.

Ale do zrkadlovej krajiny sa už rozbitým zrkadlom vrátiť nedá. Dosiaľ sa to aspoň nikomu nepodarilo.

HadaKUM KvadaKUM

Hádanka č. 1:

Mišo si v rýchlosti urobil zoznam kníh, ktoré si chce prečítať: *Pätnásťročný Mohykán, Posledný kapitán, Hrdinský zápasník, Ďuro, pozdrav Jura, Bračekovia bravčekovia*. Nevedel, aké chyby v názvoch urobil, ani kto knihy napísal. Pomôžte mu!

Hádanka č. 2:

Táto prešmyčka DORKA, VÁŽ skrýva priezvisko jedného z najvýznamnejších ilustrátorov slovenskej krásnej knihy i dlhoročného ilustrátora Slniečka. Bol aj spisovateľom. Pre detí napísal knihy *Piráti, Macko Mrmláč*.

Hádanka č. 3:

V nasledujúcich prešmyčkách sú skryté mená, priezviská a názvy kníh troch slovenských spisovateľov a jednej spisovateľky:

DUŠA DNEŠKU — PÍŠ SI, ŽE TÁNIČKA

BENKO NÁJDE — BALIEVA MAŤKOVI

HEN VIERE DALI — NAČO NA KRAJI ZRÁZ

DODANÁ PRACKA — A HOR SA, IVO

Rozlúštenie z čísla 3:

1. S dievčiskom sa nehráme, Nataša Tanská; 2. ČAJKA, STOPY, SLÁVNI, ATLÁSKY; 3. Hložník, Rozprávky.

Knihy posielame týmto výhercom: Jaroslave Panákovej z Martina; Žanette Keveždovej z Veľkých Úľan; Veronike Jurášovej z Liptovského Mikuláša; Viliamovi a Henrichovi Schmotzerovcom z Medzeva a Adriane a Róbertovi Repasovcom zo Spišskej Novej Vsi.

Rozlúštenie pošlite na adresu: Redakcia Slniečko, Suvorova 3, 815 19 Bratislava, do 31. 1. 1990. Piatich najlepších lúštitelov odmeníme knihami.

PROTI PRESILE

JOZEF REPKO

PIATA ČASŤ

Stalo sa v predchádzajúcej kapitole:

Po únose sa Juro Karabin s Andreou Gajdošovou ocitli na neznámom ostrove. Zoznámili sa na ňom s „rozprávkovým“ prostredím, doktorom Jansenom a najdokonalejším prístrojom 21. storočia — cogitorom.

Vopred odsúdení

Počerný mladý doktor je do cogitora očividne zamilovaný. Hoci sa Andrea s Jurom dokonale sústredili, z jeho mozgu sa okrem obdivných myšlienok nedozvedeli nič znepokojujúce. Naozaj netuší, ako ich sem priviezli?

„Presvedčíme sa!“ zažmurká Juro. Nasadí si na čelo platínový krúžok; miniatúrne mušličky sa mu ako polypy prisajú na sluchy. V nasledujúcom okamihu sa strasie po impulzoch, prenikajúcich až ku koreňom nervov:

„Som ústredný počítač koncertu Cogit. Mojou úlohou je poskytnúť vám informácie. Sústreďte sa! Určite úlohu!“

„Tým ma extra neohúriš,“ pohrdavo uvažuje Juro. „V tomto väzení si už začínam zvykať na poslušných robotov.“

„Roboti preberajú len vaše príkazy,“ pripomínajú impulzy.

„Informácie neposkytujú, nemajú ich v pamäťovom systéme.“

„Aha!“ nevdojak nahlas šomre piatak. „Vlastne, dobrý radca nemusí byť na zahodenie. Teraz by som hrozne rád vedel, kde sme... Aúúú! Zasa ti šibe?“

Výčitka platí Andrei. Kopla ho do členka prudšie, ako mala v úmysle. Ale doktor Jansen sa netvári podozrievavo.

„Cogitor prijíma iba mozgové signály,“ upozorňuje s úsmevom, plným pochopenia. „Nečudo, že detúrence sú poriadne vyvedené z miery,“ premýšľa pritom. Juro však dokazuje, že už vyrástol z nohavíc vyplašeného prváčika. Hoci mu srdce bláznivo poskakuje v hrudi, nasadí si na tvár masku otráveného žiaka.

„Kde teraz som?“ rozmýšľa.

„Osem stupňov južne od Muiden.“

„S takou informáciou sa daj vypchať, ty trkvas!“

Užívateľ „najdokonalejšieho prístroja v dejinách ľudstva“ si na dôvažok aj odpľuje.

„Vyvarujte sa urážok! Formulujte ďalšiu otázku!“ doliehajú impulzy k mozgovým bunkám zrazu rozpačitého chlapca.

„Označil si ho naozaj nevhodne,“ znepokojí sa doktor Jansen, čím dá najavo, že svojim cogitorom kontroluje jeho otázky. „Je trochu... ehm... nedotklivý.“

„Počítač? Nie je náhodou rodu ženského?“ zadrappne Juro. Andrea, ktorá sa medzitým tiež rozhodla ozdobiť sa členkou, sa chystá k ďalšiemu kopnutiu.

„Veď ma nemusíte brať celkom vážne,“ náhlivo premýšľa Juro. „Netušil som, nech ste, kto ste, že sa hneď urazíte.“

„Vyhadzujem to z pamäti,“ upokojujú ho impulzy.

„Tuším ste normálnejší ako človek,“ neubrání sa Juro úprimnému obdivu. „Možno sa stadiaľto nejako dostať?“

„Cezum nemá aerodróom. Prístav v Zátokke delfínov...“

Viac sa nedozvie. Stále láskavo sa usmievajúcí lekár mu siahne členku z hlavy tak prudko, až ho potiahne za rozčuchanú šticu. Podobne, i keď jemnejšie, zbaví ozdoby aj Andreu. Na veľké sklamanie oboch uloží prístroje do kufríka. Prítom súcitne premýšľa:

„Zacnelo sa im po mamách. Nuž čo? Prijali našu ponuku, musia začať zuby a vydržať.“

Juro ich zatína, aby nevykričal svoje rozhorčenie. Ale zasa zasahuje dievča, podľa všetkého oveľa falošnejšie ako prezrádza jej navonok dôveryhodný výzor. Do modrých očí vie vliatť toľko nádejného očakávania, až ju Jansen začne chlácholiť:

„Nijaké obavy, ešte si ho dost“

užiješ. Obaja si musíte zvykať na jeho používanie v primeraných dávkach. Nadmerné totiž nepôsobia vždy celkom priaznivo.“ „Dokonca veľmi nepriaznivo. Umŕtvujú bunky pohybového centra, domýšľa mimovoľne pri rozlúčke. Veď sa už azda postarám, aby veľmi neublížili tým úbožiatkam.“

„Úbožiatkam“ obed nechutí. Chaotické myšlienky sa im v hlavách križujú s nevedomými želaniami — a roboti nečujne prinášajú nové a nové jedlá, odnášajú takmer nedotknuté: bifteky, rezne, haruľu, buchty so šodó omáčkou, krémovníky, rezance, ovocné kompóty, pudinky... Napokon Juro prestáva lahôdky vnímať, ostražite sa obzerá.

„Čo hľadáš?“ znepokojí sa Andrea.

„Nehľadám,“ v pomykove bľabotá chlapec. „Čakám, kedy sa objaví kuchár a vyobšívá nás varechou. Mne by teda praskli nervy od tolkej priberčivosti.“ A výrečne ukáže na robota, ktorý práve prináša podnos so slivkovým koláčom.

„Našťastie aj ten je asi robot,“ zachichotá sa dievča. „Ináč by už s nami bolo naozaj zle.“

„A bude lepšie?“

Andrea si pripomenie posledné myšlienky doktora Jansena a namiesto koláča vidí na stole kus surového, krvavého mäsa, obsypaného muchami. Zažmúri oči, pokúša sa upokojiť rozbúrený žalúdok.

Mechanické senzory na stole riaditeľa koncernu Cogit (počítačové systémy pre všetky použitia) prenášajú oznam prvého neuropologa:

„Zoznámene s cogitorom prebehlo bez komplikácií. Obe osoby prejavili impulzívnu túžbu po návrate domov, čo je v ich

veku a náhлом premiestnení na CEZUM prirodzené. Zatiaľ neprejavujú výraznejšie snahy o trvalé opustenie objektu. Čiastočne ma znepokojuje postoj kolegu Jansena. Uvedomuje si nebezpečenstvo, ktoré im hrozí, a podvedome sa dostáva do pozície ochrancu.“

„Navrhujete výmenu?“ riaditeľ zabodáva oči do prístroja, akoby to bola tvár váhajúceho lekára.

„Výmena by bola zbytočná. Aj ostatní kolegovia by určite zaujali podobný postoj. Je však dlhodobý styk detí s cogitorom bezpodmienečne nutný? Ako viem, priviezli ich sem z iného dôvodu.“

„Keď ich tu už máme, môžu poslúžiť i na tento účel,“ ostro ho preruší riaditeľ. Okamžite

prikáže vypnúť senzory. Nikto sa nesmie dozvedieť, že sa za svoje kruté rozhodnutie hanbí.

Práve si predstavil osemročného Ivara a sedemročnú Patriciu v položení dvoch školákov zo vzdialeného, jemu takmer neznámeho mesta. Pripustil by, aby sa stali prvými „skúšobnými ľudskými tvormi“ svetodejinného, doteraz nevedno nakoľko nebezpečného vynálezu? Určite by dokázal i nemožné, len aby svoje deti uchránil aj pred domnelou hrozbou. A zatiaľ cudzie pokojne odsúdil...

Ale má právo riskovať neúspech cogitora, výsledok bezmála tridsaťročnej práce tisícov vedcov a konštruktérov pre vrtoch, ktorý spôsobila príroda, keď dovolila narodiť sa a žiť blízko seba dvom jedincom

s neobyčajnými a takmer navlas rovnakými vlastnosťami? Koncern sa topí v oceáne miliardových dlhov. Udržať na vlnách ho môže iba cogitor v predaji.

Všimne si, že sa mu trasú prsty ľavej ruky. Tuho ich stíska, aby opäť mohol ľadovo uvažovať.

Prvý neuropológ koncernu sa mýlil. „Osoby“ prejavili veľmi výraznú „snahu o trvalé opustenie objektu“. Pritom sú natoľko dôvtipné, aby v sklenom pavilóne držali jazyk za zubami.

Pri prechádzke po palmovom háji (samozrejme, zamieria k Zátoke delfínov) zabúdajú na muky mlčania. Juro popúšťa uzdu fantázií:

„Všetko bude jednoduché. Prvému, koho stretneme, vyklo-

píme na rovinu, odkiaľ sme, kto sme. Určite nám pomôže. Veď nežijeme v minulom storočí, keď sa ľudia unášali pre nič za nič. Čoskoro sa o nás dozvedia v Bratislave a naučia tých kogitorov slušnosti.“

Andrea by najradšej pritakávala. Lenže je „baba“.

„Nemali by sme radšej všetko prezradiť doktorovi Jansenovi? Podľa toho, čo si myslí, je celkom slušný.“

„Šibe ti? Patrí predsa k nim. A keby aj nepatril! Nehanbila by si sa prosíkať o pomoc, keď si môžeme poradiť sami? Predstav si, zdoláme toľkú presilu! Keď sa to dozvedia v škole...“

Juro sa usmieva a olizuje si pery. A zdúpnie.

Medzi štíhlymi kmeňmi paliem kľučkuje robot z priehľad-

ného plastu. Na podnose prináša pohár zmrzliny.

„Dofrasa, hádam nás len to strašidlo neprenasleduje?“ zaráza sa.

„Neželal si si náhodou niečo?“

„Tuším... Vždy, keď si pomyslím na niečo skvelé, zároveň si musím predstaviť aj zmrzlinu. Oriekovú,“ zahanbene šomre piatak. „Ako sa ho zbavíme?“

Spolužiačka mu najprv venuje dlhý pohľadavý pohľad. Títo chalani! Chabrú sa na hrdinské činy, a dôvtipu v nich niet, ani čo by vošlo za necht!

„Možno keby si si želal, aby stvrchol na mieste...“ cedí posmešne cez zuby.

Presvedčí sa, že Juro poslúchol. Robot stojí, ako sa patrí na nepotrebný stroj, zmrzlina sa roztápa v poludňajšej tropickej páľave.

„Vždy som si myslel,“ hundre Juro, ukradomky sa obzerajúc, či stroj neprejavil viac ako umelú inteligenciu, „aké by to bolo senzačné, keby sa mi hneď splnilo všetko, na čo si len pomyslím. Tak ako v starých rozprávkach... Ale asi by to nebolo až také skvelé, čo povieš?“

Očakáva pichľavé slovo, no nedočká sa. Andrea ešte niekoľko minút nedostane z hrdla ani hlásku. Drkotá zubami.

Na ceste, ktorá pretína palmový háj a stráca sa medzi bielymi budovami prístavu, pobehujú dve obrovské dogy. Len čo zavetria prichádzajúcich, zmeravejú. Zlovestne vrčia a upierajú na nich krvou podliate oči. Svaly na nohách sa im chvejú potláčaným nutkaním — skočiť.

Juro pochopí. Toto sú skutoční strážcovia.

(Pokračovanie)

Ilustruje JÁN DRESSLER

Všetky kvety sú krásne

Rozhovor so spisovateľkou Margitou Valehrachovou

Čitatelia Slniečka zaiste vedia, čo značí slovo vynálezca. O dvoch z nich ste písali v knižke *Kúzelník spod Kahlenbergu a Zabudnutý vynálezca*. V minulom roku ste oslávili krásne životné jubileum. Aký vynález by vás najväčšmi potešil?

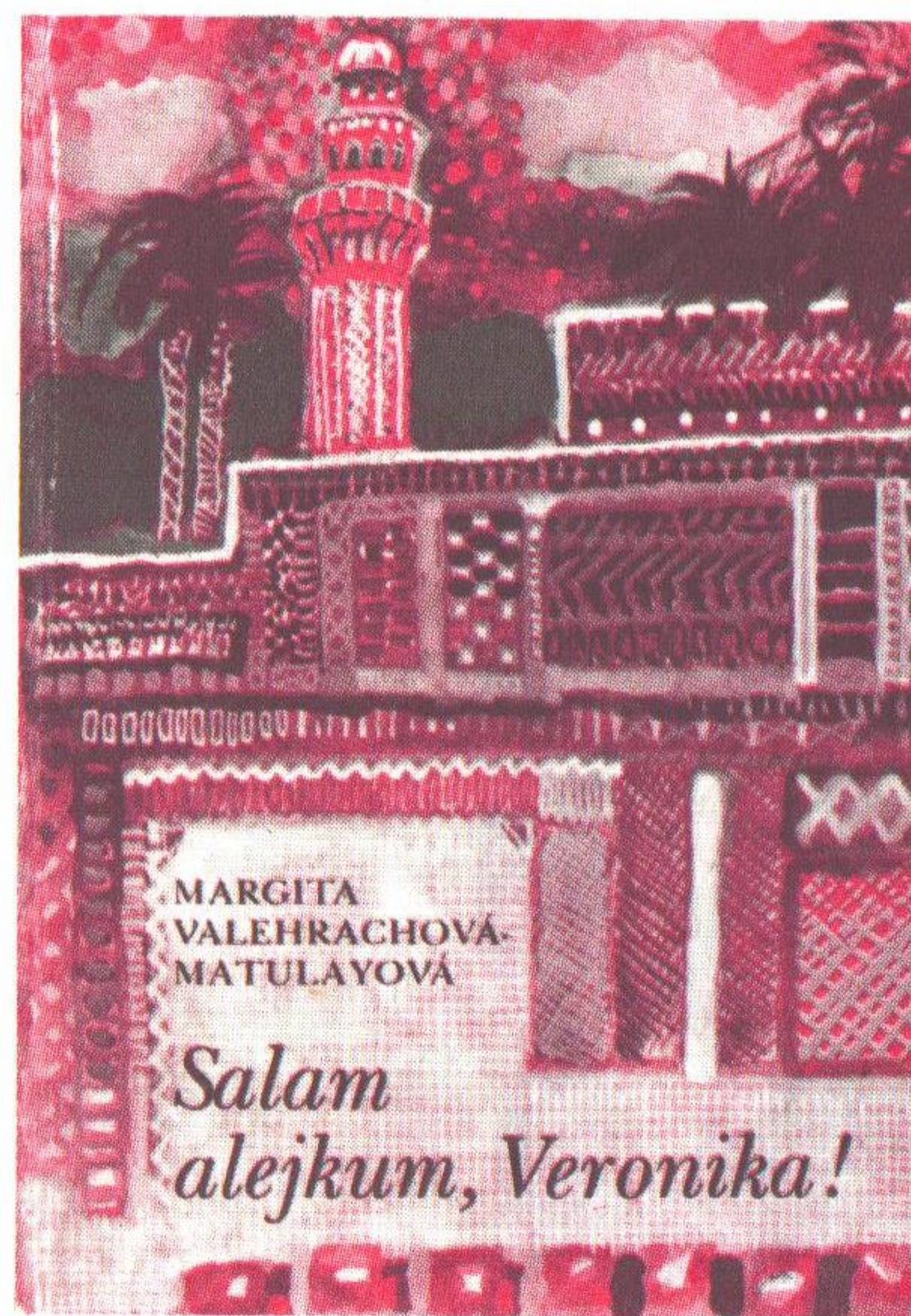
O vynálezcoch som písala naozaj s chuťou. Vždy som bola nadšená, ba pyšná, keď sa mi ich podarilo nájsť aj medzi Slovákmi. Niekedy ma to stálo veľa hľadania, pátrania v archívoch, kým som sa dozvedela aspoň nejaké podrobnosti. Aký vynález by ma potešil dnes? Pred rokmi som videla francúzsku veselohru o chemikovi, ktorý sa pokúšal v laboratóriu vyrobiť prípravok na dobrú náladu. Taký vynález by som rada uvítala, najmä keď vidím okolo seba priveľa zatrpknutých a namrzených tvárí.

Keď slniečkári podrastú, možno si vyhladajú v knižnici knižku

Hladač skrytých pokladov. Podarilo sa vám nájsť niekedy dajakú vzácnosť?

Podarilo. Aj keď to nebolo jednoduché a ľahké. To, čo som si objavila, nijako však nesúvisí s hmotnými statkami. Pre mňa sú najcennejšie medziľudské vzťahy; priateľstvo, láska, vzájomná trpezlivosť, snaha vedieť si odpúšťať. Kto má aspoň niečo z týchto vzácností, je naozajstný boháč.

Izabela Textorisová bola významná slovenská botanička. Aj o nej ste napísali veľmi zaujímavú knižku. Ktoré kvety máte najradšej?

Pre mňa sú všetky kvety krásne a hodné obdivu. Ak by som však mala zostaviť svoj „poradovník“, na prvých miestach by to boli jarné kvety. Hádám aj preto, že po zime túži oko po ich milých hlavičkách. S radosťou vítam zakvitnuté kríky zlatého dažďa, fialky, čo vykúkajú z lúčnej trávy, prvosienky, záružlie, žiariace z mokrade. V záhradách ma každý rok poteší pohľad na kvitnúce ovocné stromy.

Pred dvoma rokmi vám vyšla knižka Salam alejkum, Veronika. Rozpráva sa v nej o dievčatku, ktoré sa ocitlo s rodičmi v jednej z arabských krajín. Na ktorú krajinu a prečo najradšej spomínate?

Rada si spomínam na Francúzsko, hádam aj preto, že som tam v mladosti študovala. Je to krajina plná prírodných krás a vzácných umeleckých pamiatok. Myslím, že len ťažko jej môže konkurovať nejaká iná. Veľmi ma však zaujal i Tadžikistan. Prežila som v ňom krátky čas, no mimoriadne ma očarila tamjšia zvláštna atmosféra, akú možno zažiť iba v Ázii a isto len na tomto kúsku Zeme. Doteraz mám pred očami srdečné privítanie v Dušanbe, hlavnom meste Tadžickej SSR, tváre prostých ľudí, plné dobroty, jemné spôsoby Tadžikov, plné úcty nielen k nám hosťom, ale aj k vlastným spoluobčanom.

Pripravila
Nataša Pavuláková

Zápisník Slniečka

Do našej hádankárskej literárnej súťaže Hadakum-kvadakum sa zapája čoraz viacej detí. Do septembrového kola súťaže nám prišlo 123 správnych odpovedí, do októbrového kola už 478. Aj keď môžeme každý mesiac vylosovať len päť víhercov, naše poďakovanie a pochvala patrí všetkým úspešným riešiteľom. Sú to aj deti z Habovky, Šumiaca, Bučian, z Lazov pod Makyťou, z Veľkých Úľan, zo Zvolena, z Humenného, z Bratislavy...

Tým, ktorí doteraz nevyhrali, držíme palce do ďalších kôl súťaže!

„Keď niekto opustí domovinu, nech je to, kto chce, a obzrie sa nazad, vidí, že tam doma je to pravé nebo. To pravé modré a krásne nebo.“ Viete, deti, kto vyslovil túto peknú myšlienku? Český spisovateľ a pokrokový novinár Karel Čapek. A kde by ste ju mohli nájsť? V knižke *Deväťoro rozprávok*, ktorá vyšla pred dvoma rokmi vo vydavateľstve *Mladé letá*. 9. januára si pripomenieme sté výročie spisovateľovho narodenia.

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú *Mladé letá*, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 815 19 Bratislava, Suvorova 3. Telefón 523 26.

Šéfredaktor Ján Turan, zástupca šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., grafická

Mnohí z vás možno našli pod vianočným stromčekom krásnu knihu slávnych rozprávkárov Jacoba a Wilhelma Grimmovcov *Kráľ Drozdia brada*. Ilustrovala ju Luba Končeková-Veselá. Rozprávku o Snehulienke, o Popoluške, Stolček, prestri sa!, O múdrom krajčírkovi, Vlč a sedem kozliatok — to všetko nájdete medzi štyridsiatimi siedmimi nemeckými rozprávkami, z ktorých mnohé sú pre vás iste celkom neznáme.

Možno vás bude zaujímať, že 4. 1. uplynie 205 rokov od narodenia jedného z rozprávkárskych bratov — Jacoba Grimma.

Ak poznáte knižky *Prešporský zvon*, *Dunajská kráľovná*, alebo *Zlatá brána*, určite si spomeniete na meno ich ilustrátora — Miroslava Cipára. Spolu s Máriou Ďuričkovou oživilí aj legendárnu postavu matičného Slniečka, Jožka Mrkvičku Spáča, ktorého „škrabopisné vymýšľance“ možno poznáte z ich knižného vydania. Miroslav Cipár bol tri roky výtvarným redaktorom Slniečka a teraz je členom jeho redakčnej rady.

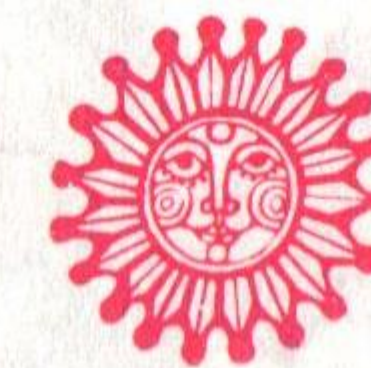
8. januára oslávi päťdesiate piate narodeniny, a tak mu v mene čitateľov Slniečka blahozeláme!

úprava Viera Fabianová, redaktorka dr. Lubica Kepštová.

Redakčná rada: zaslúžilý umelec Miroslav Cipár, zaslúžilá umelkyňa Mária Ďuričková, zaslúžilý umelec Lubomír Feldek (predseda), Peter Glocko, Daniel Hevier, Juraj Klaučo, Anton Hykisch, Ján Navrátil, Ondrej Zimka.

Tlačia Polygrafické závody, z. p., Brati-

A ešte tu máme jedného jubilanta. Je ním básnik Pavol Štefánik, ktorý sa 22. 1. dožíva sedemdesiatich rokov. Básnik pracoval 30 rokov ako šéfredaktor časopisu *Ohník* a napísal pre deti veľa pekných knižiek: *Zlatý prsteň*, *Sedem farieb dúhy*, *Obloha je modrý zvon*... K jubileu mu želáme všetko najlepšie!

PRVÝ SNEH

Podme, deti, na kopec, podme na sánky, prišla pani zima, prišli radovánky.

Ugúľajme snehuliaka, aj snehové gule, pripravme sa do boja na cencúle.

Janko Prachár
Komárno

LESNÝ DUCH

To je pekné okolie! Konečne tu pokoj je.

A tu zrazu: buch, buch, buch! To vystrája lesný duch.

Duch odišiel, už je preč, nebola s ním žiadna reč.

Andrej Baďura
Bratislava

slava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS Ústredná expedícia a dovoz tlačie, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 4 Kčs, ročné predplatné 40 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

NIE JE TO TAK DÁVNO, V ROZPRÁVKOVOM ČASE, V SNEHOM ZAPADANEJ KRAJINE...

ČAKALI NA MARIENKU. MACHOCHA SLŮBILA, ŽE JU V MRAZE A ZIME POŠLE ZBIERAŤ JAHODY

... SEDELO OKOLO OHŇA 12 MESAČÍKOV

NIE JE MARIENKA CHORÁ? NEDOSTALA NÁHODOU CHRÍPKU?

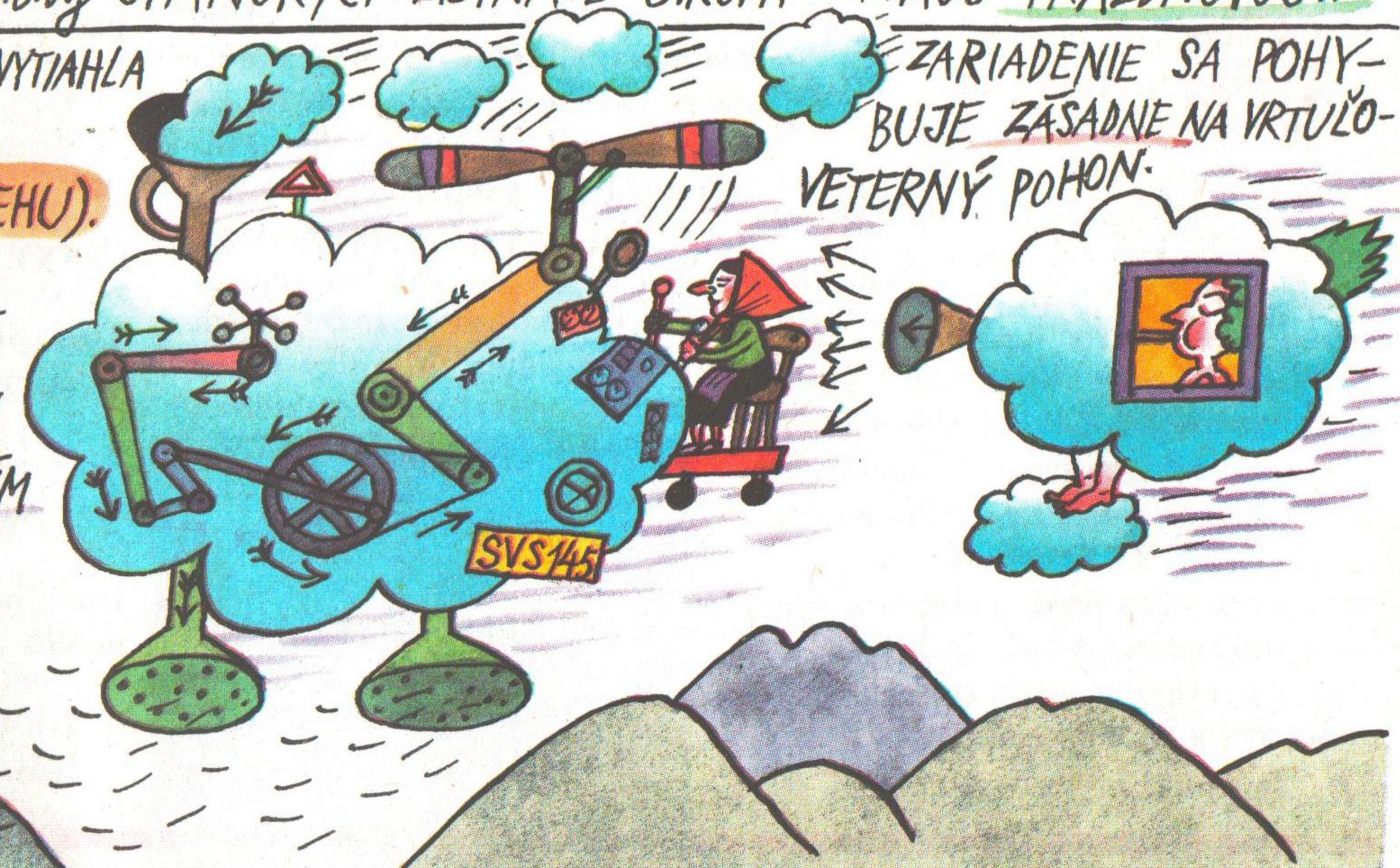
ČAKANIE SI KRÁTILI ROZPRÁVANIM ROZPRÁVOK:

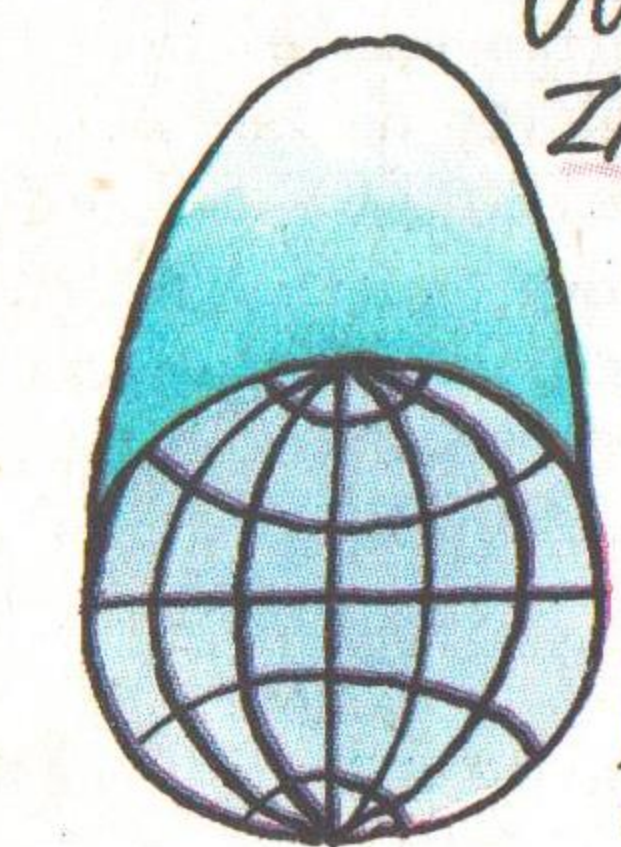
V OBLAČNÝCH VRCHOCH, KRAJINE KDE NIET VTÁČIKA-LETÁČIKA, KDE LIETAJÚ LEN OCELOVÍ MOTOROVÍ OBRI, BÝVALA **Baba ZIMA** VO SVOJOM „VATOVOM“ DOMČEKU. LIETALA VYSOKO NAD SVETOM A CELE LÉTO PRE-SPALA. LEN ČO PRIŠLA JESEŇ, VYSKOČILA NA NOHY, VYTIAHĽA CELOSVEŤOVÝ PANORAMATICKÝ ĎALEKOHLÁD A SLEDOVALA, AKO SA KTO PRIPRAVUJE NA zimný SPÁNOK, ČI LISTNATÉ STROMY ŽIVAJÚ PRAZDNOTOU...

Z OBLAKU-GARÁŽE VYTIAHĽA PERINU SVS 145 (STROJ NA VÝROBU SNEHU).

DO VEĽKÉHO LIEVKA CHYTALA ZATŮLANÉ OBLAKY A ZLOŽITÝM ČARODEJNOTECHNICKÝM SPÔSOBOM VYRÁBALA SNEH...

Prac sa stalo, že aj vietor zaspal dlhým a sladkým zimným spánkom. SVS 145 stál bez pohybu a zasypal celú severnú pologuľu. A južná pologuľa? Tej bolo veľmi smutno...

Pri dočasnom nedostatku oblačkov (pre objektívne príčiny), Babka Zima pocukruje len vrcholky hôr. (ako obrovskú tortu)

